

การทดลองใช้เทคนิค "แม่แบบ" เพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์

ปริญญาบัตร
ของ
ประเสริฐศรี เอื้อนครินทร์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคำหลักสูตร

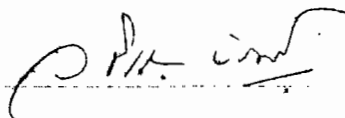
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

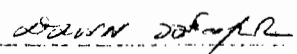
ตุลาคม 2524

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

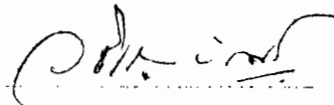
คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิติไตพิจารณาปัญญานิตินี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

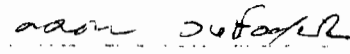
คณะกรรมการที่ปรึกษา

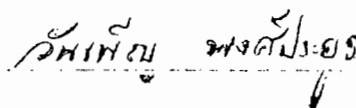
 ประธาน

 กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

 ประธาน

 กรรมการ

 กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับความช่วยเหลืออย่างดียิ่งมาโดยตลอดจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วชิรญา บัวศรี และผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมสรร วงษ์น้อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพโรจน์ เมาใจ ที่ได้ให้คำแนะนำและช่วยตรวจแก้บางต้นแบบรวมทั้งช่วยถ่ายทำสไลด์เพื่อใช้ในการทดลอง และขอขอบพระคุณนายสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเลย คุณไพฑูริย์ พนาบุษิต คุณอัครพล นันทโพธิ์เดช และเจ้าหน้าที่ของสถานีวิทยุอีกหลายท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการบันทึกเสียงประกอบสไลด์อย่างดียิ่ง

ในการสร้างเรื่องแม่แบบและภาพประกอบเรื่องนั้นได้รับความช่วยเหลือจากคุณไพโรจน์ บุญประกอบและคุณสุรสิทธิ์ ฉิ่งฉิ่ง และได้รับความกรุณาจากท่านพระเทพวราลังการ (รองเจ้าคณะภาค ๑๑ ชรรมยุต) กับอาจารย์ ดร.วชิรญา บัวศรี ในการตรวจแก้และให้คำแนะนำในการสร้างเรื่องแม่แบบ ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน พันธุมนาวิน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สวนาทพรพัฒนาคุณ ดร.โกวิท ปาวาสพฤษ ที่ช่วยกรุณาให้คำปรึกษาและขอแนะนำเกี่ยวกับการใช้แบบสอบถามในการวิจัย

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ ได้รับความอนุเคราะห์อย่างดียิ่งจากอาจารย์ใหญ่โรงเรียนเมืองเลย บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน รวมทั้งคณะอาจารย์โรงเรียนเมืองเลย และ กอ.รมน.จว.เลย ในด้านเวลา สถานที่ และอุปกรณ์ประกอบการทดลองบางส่วน ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ของท่านไว้ ณ ที่นี้ด้วย และขอขอบคุณนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ปีการศึกษา ๒๕๒๓ และ ๒๕๒๔ ของโรงเรียนเมืองเลยที่ได้ให้ความร่วมมือในการทดลองครั้งนี้

ขอขอบคุณหน่วยงานที่มีส่วนช่วยให้โครงการวิจัยนี้สำเร็จลงได้ คือ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ที่ได้กรุณาให้ทุนอุดหนุนส่วนหนึ่งในการวิจัย

และขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่ได้ให้การส่งเสริมและสนับสนุนแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด รวมทั้งอีกหลายท่านที่มีใจกว้างนามไว้ ณ ที่นี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

ประเสริฐศรี เอื้อนครินทร์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษา	4
ความสำคัญของการศึกษา	4
ขอบเขตของการศึกษา	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
เอกสารเกี่ยวกับแม่แบบและการเลียนแบบ	6
ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้จากแม่แบบ	6
กระบวนการของการเรียนรู้จากการสังเกตของเบนคูรา	6
การสร้างแม่แบบเพื่อการเลียนแบบ	9
งานวิจัยเกี่ยวกับการเลียนแบบในต่างประเทศ	11
งานวิจัยเกี่ยวกับการเลียนแบบในไทย	14
ทฤษฎีและเอกสารเกี่ยวกับจริยธรรม	17
ความหมายของจริยธรรม	17
ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม	18
ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์	18
ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก	18

เอกสารและงานวิจัย เกี่ยวกับความซื่อสัตย์	21
ความหมายของความซื่อสัตย์	21
งานวิจัย เกี่ยวกับความซื่อสัตย์ ในประเทศและต่างประเทศ	22
เอกสารและงานวิจัย เกี่ยวกับการใช้สารสนเทศบูรณาการประเภทสไลด์ และการค้น เพื่อการศึกษา	25
สมมติฐานในการศึกษา	29
3 วิธีดำเนินการ	30
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	30
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและการสร้าง เครื่องมือ	31
การหาคุณภาพของ เครื่องมือ	36
วิธีดำเนินการทดลอง	37
สถิติที่ใช้ในการศึกษา	43
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
การ เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	46
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	47
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	50
ความมุ่งหมายของ การศึกษาค้นคว้า	50
กลุ่มตัวอย่าง	50
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	50

บทที่	หน้า
วิธีทำเนิการศึกษาคนควา	50
การวิเคราะห์ข้อมูล	51
สรุปผลการศึกษาคนควา	51
อภิปรายผล	52
ข้อเสนอแนะ	56
บรรณานุกรม	58
ภาคผนวก	64

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม	31
2	ความแตกต่าง ของคะแนนเฉลี่ยจากการสอบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรม เกี่ยวกับ ความซื่อสัตย์ของ กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง	47
3	ความแตกต่าง ของความมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ระหว่างการทดลอง ก่อน กับหลัง การทดลอง ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม	48
4	ความแตกต่าง ของคะแนนเฉลี่ยจากการ สอบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรม เกี่ยวกับ ความซื่อสัตย์ระหว่าง กลุ่มทดลอง กับกลุ่มควบคุมภายหลัง การทดลอง	49
5	ตำแหน่ง เปอร์ เซ็นไทล์จากการ สอบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรม เกี่ยวกับ ความซื่อสัตย์ก่อนการทดลอง ของกลุ่มทดลอง	69
6	ตำแหน่ง เปอร์ เซ็นไทล์จากการ สอบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรม เกี่ยวกับ ความซื่อสัตย์ก่อนการทดลอง ของกลุ่มควบคุม	70
7	ค่าอำนาจจำแนก (t - test) ที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสอบวัดทัศนคติ เชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์	71

ภูมิหลัง

ปัจจุบันวิทยาการด้านต่าง ๆ ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ความรู้ทาง เทคนิคและวิทยาศาสตร์หลายสาขาถูกนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างกว้างขวาง ในวงการศึกษาค้นการแนะแนวและจิตวิทยา ก็ได้มีการคิดค้นวิธีการและเทคนิคต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นไปในรูปแบบที่เหมาะสมมากขึ้น เช่น เทคนิคการให้คำปรึกษาโดยการให้แม่แบบ เทคนิคการให้ข้อเสนotechnic ต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ เทคนิคการใช้สไลด์ในการแนะแนวอาชีพ เป็นต้น และในบรรดาเทคนิคต่าง ๆ ที่นำมาใช้นั้น เทคนิคแม่แบบ นับได้ว่าเป็นเทคนิคหนึ่งที่ได้รับคามนิยมและถูกนำมาใช้ในการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล ทั้งนี้เพราะการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและความรู้สึกของบุคคลนั้น มักเป็นผล เนื่องมาจากการสังเกตพฤติกรรมของคนอื่น แล้วจึงทำเลียนแบบสิ่งที่ได้พบเห็นนั้น การเลียนแบบอาจ เกิดขึ้นทันทีที่ได้เห็นแบบ หรืออาจ เกิดขึ้นหลังจากที่มีการสังเกตแล้วระยะหนึ่งก็ได้ (Bandura and Walters. 1963 : 47) ดังนั้นพฤติกรรมของบุคคลแวดล้อมจึง เป็นเสมือนแม่แบบที่พาเราให้บุคคลกระทำตามและเกิดการ เรียนรู้อันได้ ดังที่ มาร์ลัต (Marlatt. 1975 : 117) ได้กล่าวว่า แม่แบบ คือกระบวนการ เรียนรู้อันเกิดขึ้นได้โดยการสังเกตพฤติกรรมของคนนั้นหรือกลุ่มนั้น โดยมีแม่แบบเป็นสิ่งที่ ำเราให้ยู่อสังเกตมีความคิด ทศนคติ หรือพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะของแม่แบบที่ได้สังเกต

จากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมและการเลียนแบบของมิลเลอร์ และคอลลาร์ด (Miller and Dollard. 1977 : 16 - 36) พอสรุปได้ว่า องค์ประกอบทางการเรียนรู้มี 4 ประการ คือ แรงขับ เครื่องขับออก (Cue) การตอบสนอง และรางวัล เมื่อพิจารณาค้นแรงขับจะเห็นว่าแรงขับมีหลายประเภท แต่แรงขับประเภทหนึ่งที่สำคัญต่อพฤติกรรมของมนุษย์คือ แรงขับเพื่อการเลียนแบบ โดยมีพฤติกรรมของคนอื่นเป็นตัวขับออกและก่อให้เกิดแรงขับเพื่อการเลียนแบบขึ้น ในค้นการตอบสนองหรือการ เปลี่ยนแปลงหลังจากการได้รับตัวขับออกแล้วนั้น มิลเลอร์ และคอลลาร์ด เห็นว่าการเรียนรู้ของคน

อันเกิดจากการที่บุคคลใช้ชีวิตอยู่ในสังคมและได้สังเกตเห็นพฤติกรรมของคนอื่นนั้นจะช่วยพัฒนาการเรียนรู้แบบลองผิดลองถูกให้มีความผิดพลาดน้อยลง เพราะผู้สังเกตได้เรียนรู้พฤติกรรมที่เหมาะสมจากตัวแบบ ทำให้สามารถกำหนดแนวทางการกระทำของตนเองได้เหมาะสมยิ่งขึ้น หรืออาจกล่าวได้ว่าการได้รับแม่แบบที่ดีจะช่วยให้บุคคลแสดงพฤติกรรมในทางที่ถูกต้องมากยิ่งขึ้น ในระบบสังคม สมาชิกในแก๊งค์ได้ว่าเป็นแบบอย่างแก่คนรุ่นหลังในการทำให้เกิดการเลียนแบบหรือลอกแบบได้

นอกจากมิลเลอร์และทอลลาร์ดแล้ว ยังมีผู้สนใจทำการศึกษาค้นคว้ากระบวนการเรียนรู้โดยใช้แม่แบบอีกหลายคน เช่น แบนดูรา (Bandura, 1977 : 22 - 29) ได้ศึกษาและกล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมไว้ว่า เป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและพฤติกรรมของมนุษย์นั้น ส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้จากตัวแบบและสามารถรับรู้สัญลักษณ์ของการกระทำนั้น สัญลักษณ์ที่รับรู้เข้ามานั้นจะเป็นตัวชี้้นำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา จึงเรียกได้ว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้โดยการสังเกต

จากการศึกษาของแบนดูรา พบว่าวัยเด็กเป็นวัยที่การเลียนแบบเข้าไปมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่แสดงออกของเด็กมากที่สุด (Bandura, 1977 : 30 - 31 citing Piaget, 1951 : 57 - 63) และเพียเจต์ (Piaget) ก็มีความเห็นสอดคล้องกับผลการศึกษาของแบนดูรา ที่ว่าวัยเด็ก เป็นวัยแห่งการวางรากฐานพฤติกรรมและบุคลิกภาพที่ต้องการแก่เด็ก เพราะเด็กจะเริ่มเลียนแบบตั้งแต่วัยทารก โดยทำตามแบบที่ได้พบเห็นหรือเลียนแบบตนเอง และการเลียนแบบนี้จะซับซ้อนขึ้นไปเรื่อย ๆ ตามโครงสร้างของประสบการณ์ (Schema) และพัฒนาการที่สูงขึ้นของบุคคล นอกจากนี้ ซิมเมอร์แมนและโรเซนธาล (Zimmerman and Rosenthal, 1974 : 29) ก็มีความเห็นสอดคล้องกันว่า กระบวนการเลียนแบบมีบทบาทต่อการจัดการศึกษาอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กก่อนวัยเรียนและเด็กในระดับประถมศึกษา เนื่องจากวัยเด็กเป็นวัยที่การเลียนแบบมีบทบาทต่อพฤติกรรมและความรู้สึกนึกคิดของเด็กมากนั่นเอง จึงควรที่จะได้นำเอาการเลียนแบบมาใช้ให้เกิดประโยชน์ให้มากยิ่งขึ้น

เมื่อพิจารณาสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน จะเห็นว่า การพัฒนาต่าง ๆ ก้าวหน้ารวดเร็วมาก การติดต่อสื่อสาร ทำให้หลายทางอย่างสะดวกและรวดเร็วทั้งในเมืองและในชนบท ทำให้สามารถรับรู้วิทยาการสมัยใหม่ได้อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความก้าวหน้าด้านวัตถุ มีการนำเอาเทคนิค

วิธีการใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในสังคมไทยมากมาย เช่น การใช้ระบบคอมพิวเตอร์ในวงการธุรกิจ และราชการ มีสิ่งก่อสร้างแปลก ๆ ใหม่ ๆ เกิดขึ้นทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด มีเครื่องอำนวยความสะดวกและเครื่องเล่นต่าง ๆ มากมาย ในขณะที่ความเจริญทางวัตถุได้รับการพัฒนาให้ก้าวหน้าอย่างมาก แต่การพัฒนาทางจิตใจนั้นยังไม่ได้รับการพัฒนามากเท่าที่ควร สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบันไม่เอื้อต่อการพัฒนาด้านจริยธรรม ประชาชนต้องประสบกับปัญหาเศรษฐกิจอย่างมาก สินค้าต่าง ๆ ราคาสูงขึ้น ค่าของเงินบาทลดลง การทุจริตคอร์ปชั่น เกิดขึ้นทั่วไปทั้งในวงราชการและหน่วยงานเอกชน ปัญหาอาชญากรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งการปล้นจี้ ชิงทรัพย์ แล้วฆ่า ช่มชู้แล้วฆ่า ฯลฯ ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์ทุกวัน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้สะท้อนให้เห็นภาพพจน์ที่ไม่ดีทางศีลธรรม จริยธรรมของสังคมไทยและเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีให้กับเยาวชนของชาติด้วย เมื่อเยาวชนเกิดการรับรู้และเรียนรู้ในทางไม่ดีจากสังคมก็เกิดปัญหาทางพฤติกรรมขึ้นมากมาย เช่น มีการตั้งแก๊งลักขโมย ก่อวิน มั่วสุมในทางที่ไม่เหมาะสม การหนีโรงเรียนไปมั่วสุมในสถานเริงรมย์ต่าง ๆ เช่น บาร์ ไนต์คลับ ดิสโก้คลับ ซึ่งมีอยู่มากมาย มีการเสพยาเสพติด หรือเป็นเครื่องมือของผู้ค้ายาเสพติด เป็นต้น ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของทุกฝ่าย ทั้งรัฐบาล โรงเรียน และครอบครัว ที่จะต้องร่วมมือกันแก้ปัญหาและช่วยสร้างเสริมจริยธรรมให้แก่เยาวชน กลุ่มบุคคลที่มีส่วนสำคัญในการช่วยสร้าง เสริมและแก้ปัญหาทั้งกล่าวได้ก็คือ ครู อาจารย์ ครูแนะแนว ในสถานศึกษาต่าง ๆ ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการสั่งสอนอบรม เพื่อให้เกิดการพัฒนาขึ้นในตัวเด็ก รวมทั้งการพัฒนาทางจริยธรรมด้วย ทั้งนี้เพราะเด็กจะใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในโรงเรียน และเด็กส่วนใหญ่ก็มีแนวโน้มที่จะเชื่อฟังในสิ่งที่ครูบอกหรือสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กในระดับประถมศึกษาซึ่งชอบเลียนแบบครูที่เขาศรัทธา ดังนั้น ครู อาจารย์ ครูแนะแนว รวมทั้งบุคลากรอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตัวเด็กจึงเป็นผู้ที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งในการพัฒนาจริยธรรมของเด็กอย่างมีระบบ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การพัฒนาจริยธรรมของเยาวชน จะต้องกระทำอย่างมีระบบ ยิ่งกว่านั้นการใช้เทคนิคและอุปกรณ์ช่วยในกระบวนการพัฒนาจะช่วยให้การพัฒนาจริยธรรมสัมฤทธิ์ผลอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงได้ทำโครงการทดลองใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อพัฒนาจริยธรรม

ด้านความซื่อสัตย์ซื่อ ในการเสนอแม่แบบนั้น แม่แบบที่ใช้ อาจเป็นแม่แบบที่เป็นชีวิตจริง (Live Model) หรือแม่แบบที่เป็นสัญลักษณ์ (Symbolic Model) ก็ได้ โดยเหตุที่ ผลการวิจัยทางการศึกษาพบว่า การใช้ภาพและเครื่องฉายช่วยในการสอน ช่วยให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น และจากการวิจัยของนักเทคโนโลยีการศึกษาหลายคน สรุปตรงกันว่า เด็กมีความสนใจและชอบดูภาพการ์ตูน (สมพงษ์ ศิริเจริญ และคนอื่น ๆ 2516 : 59-60) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทดลองใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนในระดับ ประถมศึกษา โดยใช้แม่แบบเป็นสไลด์การ์ตูน จำนวน 5 เรื่อง มีเสียงประกอบบันทึกใน แถบเสียง ผู้วิจัยคาดว่าอุปกรณ์ที่สร้างขึ้นนี้จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กในด้าน จริยธรรม

ความมุ่งหมายของการศึกษา

เพื่อศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบในการพัฒนาจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของเด็ก ระดับประถมศึกษา

ความสำคัญของการศึกษา

ผลการศึกษาจะเป็นแนวทางสำหรับครูแนะแนว ครูผู้สอนจริยศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริม และพัฒนาจริยธรรม ในการพิจารณาใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อพัฒนาจริยธรรม ด้านต่าง ๆ

ขอบเขตของการศึกษา

1. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนเมืองเลย จังหวัดเลย ปีการศึกษา 2524 จำนวน 40 คน แยกเป็น

- 1.1 กลุ่มทดลอง 20 คน
- 1.2 กลุ่มควบคุม 20 คน
2. ตัวแปร ประกอบด้วย
  - 2.1 ตัวแปรอิสระ คือ เทคนิค "แม่แบบ"
  - 2.2 ตัวแปรตาม คือ ความมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์

นัยามศัพท์เฉพาะ

แม่แบบ (Model) หมายถึง พฤติกรรม การแสดงออก ทั้งทางกาย วาจา หรือใจ ของตัวละครคน ซึ่งเสนอในรูปแบบสไลด์การ์ตูน จำนวน 5 เรื่อง มีเสียงประกอบและมีเนื้อหาเกี่ยวกับความซื่อสัตย์

ความซื่อสัตย์ ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเน้นความซื่อสัตย์ 5 ด้านคือ 1) ซื่อสัตย์ต่อตนเอง 2) ซื่อสัตย์ต่อเพื่อนฝูง หมุ่คณะ 3) ซื่อสัตย์ต่อสังคม ชุมชน 4) ซื่อสัตย์ต่อระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ และ 5) ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน ความซื่อสัตย์วัดได้โดยใช้แบบสอบถามทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นและปรับปรุงจากแบบสอบถามของ ดวง เกื้อน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์จันท์

ความมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ หมายถึง การมีทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ ซึ่งมีคุณสมบัติที่จะทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้ การมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์มากหรือน้อยวัดได้โดยใช้แบบสอบถามทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ ผู้มีจริยธรรมตามพื้นฐานของสังคมมากคือผู้ที่ได้คะแนนจากการสอบถามทัศนคติเชิงจริยธรรมสูง ผู้ที่มีจริยธรรมตามพื้นฐานของสังคมน้อย คือผู้ที่ได้คะแนนจากการสอบถามทัศนคติเชิงจริยธรรมต่ำ

ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารเกี่ยวกับแม่แบบและการเลียนแบบ

ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้จากแม่แบบ (Modeling or Observational Learning) การเรียนรู้ทางสังคมของมนุษย์นั้นอาจกล่าวได้ว่าเป็นผลของการได้รับแบบอย่างและแรงกระตุ้นทางสังคม บุคคลใดที่มีลักษณะชอบฟังพาดู จะได้รับอิทธิพลจากตัวกระตุ้นทางสังคม มากกว่าบุคคลที่มีลักษณะไม่ค่อยฟังพาดู (Baer. 1962 : 847 - 858, Cairns and Lewis. 1962 : 1 - 8 citing Bandura and Walters. 1963 : 10) พฤติกรรมการเลียนแบบจะเกิดในคนที่ชอบฟังพาดูมากกว่าเกิดในคนที่ชอบฟังพาดูต่ำ (Jakubozak and Walters. 1959 : 102-107) ฉะนั้น พฤติกรรมของสังคมจึงสามารถกระตุ้นให้บุคคลเลียนแบบได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนที่มีลักษณะชอบฟังพาดูและคนที่เคยประสบความล้มเหลวมาก่อน นอกจากนี้ ประสบการณ์ทางสังคมยังมีส่วนในการเพิ่มระดับการตอบสนองต่อสังคมของบุคคลด้วย (Stevenson and Crese. 1961 : 124 - 135 citing Bandura and Walters. 1963 : 11) แบบทูราโตทำการทดลองพบว่า การเรียนรู้ในลักษณะของการเลียนแบบเท่านั้นที่จะนำไปสู่การสร้างค่านิยมทางศีลธรรมของเด็ก อิทธิพลของรูปแบบทางสังคม (Social Model) จะมีผลต่อความคิดทางศีลธรรมของบุคคลอย่างยิ่ง (Bandura. 1972 อ้างจากนวลศิริ เปาโรหิตย์ 2520 : 195 - 196)

กระบวนการของการเรียนรู้จากการสังเกตของแบนดูรา (Bandura. 1977 : 22-29)

ในกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมนั้น แม่แบบมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของบุคคลได้มาก กล่าวคือ เมื่อบุคคลได้เห็นแม่แบบก็จะสามารถรับรู้สัญลักษณ์ของการกระทำนั้นได้ และสัญลักษณ์เหล่านั้นจะชี้ให้เห็นแสดงพฤติกรรมตอบสนองทางสังคมได้อย่างเหมาะสม กระบวนการเรียนรู้จากแม่แบบนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกต (Observational Learning) ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการคือ

1. ความสนใจ (Attentional Process) มนุษย์จะเกิดการเรียนรู้ได้ก็ต่อเมื่อมีความสนใจในการสังเกตและรับรู้ การสังเกตเป็นกระบวนการรับรู้ลักษณะที่สำคัญ ๆ ของตัวแบบไว้อย่างละเอียดทุกแง่มุม และรวบรวมสรุปสิ่งที่ได้รับรู้อย่างเป็นขั้นตอน สิ่งที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการของความสนใจในการเรียนรู้ด้วยการสังเกตนั้นเฝ้มามาก เช่น ลักษณะของผู้สังเกตในด้านการรับรู้ การรวบรวม และการแปลความหมายจากสิ่งที่ได้สังเกตอันเป็นผลจากประสบการณ์เดิมของผู้สังเกต การแสดงออกของแม่แบบมีลักษณะแปลกหรือดึงดูดความสนใจได้มากน้อยเพียงไร ความชัดเจน ความซับซ้อนของแม่แบบมีมากน้อยแค่ไหน และนอกจากนี้พื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลยังมีผลต่อพฤติกรรมอันเกิดจากการสังเกตด้วย

2. การเก็บจำ (Retention Process) เป็นกระบวนการของการจำอันเกิดจากการรวมพฤติกรรมของแม่แบบที่สังเกตได้ไว้ เพื่อใช้ในการวางแผนพฤติกรรม เพราะการสังเกตเพียงอย่างเดียวจะไม่มีผลต่อการเรียนรู้มากเท่ากับการมีการเก็บจำสิ่งที่สังเกตได้นั้นไว้ด้วย การเก็บจำนี้จะกระทำในรูปของสัญลักษณ์ซึ่งกระบวนการในการสร้างสัญลักษณ์นี้จะช่วยให้จำพฤติกรรมของแม่แบบได้แม้ว่าจะได้เห็นแม่แบบเพียงช่วงเวลาอันสั้น

การสร้างสัญลักษณ์อาจกระทำในรูปของจินตนาการหรือภาษา ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของแม่แบบอันจะก่อตัวขึ้นเป็นเสมือนศูนย์กลางแห่งการรับรู้ ทำให้ผู้สังเกตแสดงการตอบสนองซึ่งที่ให้เห็น การสร้างสัญลักษณ์ในรูปของภาษาพัฒนายิ่งกว่าการจินตนาการและช่วยให้ผู้เรียนด้วยการสังเกตประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น เพราะสัญลักษณ์ในรูปของภาษาสามารถให้ข้อมูลได้มากและง่ายต่อการสะสมความรู้ไว้ด้วย การฝึกฝนจะช่วยให้ผู้สังเกตจำพฤติกรรมของตัวแบบได้ดียิ่งขึ้น และการฝึกคิดหรือทำตามแบบยังช่วยให้การเรียนรู้จากการสังเกตได้ผลยิ่งขึ้น ดังนั้น การเลียนแบบจึงอาจเกิดขึ้นจากการกระทำตามแม่แบบโดยตรงทันทีหรือเกิดขึ้นโดยปราศจากแม่แบบก็ได้ คืออาจเกิดหลังจากที่ได้รับหรือสังเกตแม่แบบมาแล้วสักระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งลักษณะเช่นนี้เป็นผลของการเก็บจำในรูปของจินตนาการหรือสัญลักษณ์ทางภาษานั้นเอง

3. การแสดงออก (Motor Reproduction Process) เป็นกระบวนการของการคัดลอกสัญญาณซึ่งเป็นตัวแทนของพฤติกรรมมา เป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมหลังจากการโต้สังเกตแม่แบบและมีการเก็บจำไว้แล้ว กระบวนการแสดงออกนี้เกี่ยวข้องกับระบบของร่างกายและจิตใจ พฤติกรรมที่ปรากฏออกมาจะเป็นการรวบรวมการตอบสนองอย่างละเอียดที่สุดทุกขั้นตอน เพื่อให้สอดคล้องกับตัวแบบ ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจถึงกำเนิด ข้อจำกัด และข้อบกพร่องของพฤติกรรม

กระบวนการเกิดพฤติกรรมนี้ยังขึ้นอยู่กับปริมาณการเรียนรู้จากการสังเกตและองค์ประกอบของทักษะที่ใช้ประโยชน์ได้ ทักษะต่าง ๆ จะผสมผสานกันเข้าทำให้เกิดแบบแผนของพฤติกรรมใหม่ขึ้น ส่วนการแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นในกระบวนการตอบสนองนั้นทำได้โดยการปรับปรุงทักษะพื้นฐานที่มีอยู่โดยการให้แม่แบบและการฝึกฝน

อุปสรรคของการเกิดพฤติกรรมตอบสนองหลังจากการสังเกตและเก็บจำ คือการคัดลอกสัญญาณให้ เป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมซึ่งทำได้ยาก แต่ความคลาดเคลื่อนระหว่างสัญญาณกับการคัดลอกให้ เป็นพฤติกรรมนั้นจะชี้ให้เห็นการตอบสนองที่ถูกต้องซึ่งอยู่ในลักษณะที่มีความใกล้เคียงกันมากที่สุดระหว่างตัวแทนของพฤติกรรมกับการตอบสนอง การเรียนรู้พฤติกรรมใหม่ ๆ ของคนเราเป็นไปตามกระบวนการของแม่แบบซึ่งผู้รับแบบจะเรียนรู้และค่อย ๆ ปรับพฤติกรรมของตนตามแบบที่ได้รับจนกระทั่งได้พบแบบแผนที่เหมาะสมในที่สุด

4. การจูงใจ เป็นกระบวนการที่แสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างความรู้ที่ได้รับมา (Acquisition) กับการแสดงออกในการเรียนรู้ทางสังคมนั้น มนุษย์ไม่อาจแสดงออกได้ตามที่ได้รับรู้มาทั้งหมด จึงมีการเลือกพฤติกรรมของแม่แบบที่จะก่อให้เกิดผลดีต่อตนเองมากกว่าการเลือกในทางที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อตน การประเมินคุณค่าของพฤติกรรมของแม่แบบโดยผู้สังเกตแบบจะเป็นไปในรูปของการรับเอาสิ่งที่ตนพึงพอใจไว้และไม่ยอมรับสิ่งที่ตนไม่พึงพอใจ

กระบวนการจูงใจมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ด้วยการสังเกตมาก แม่แบบที่แสดงการกระทำ ๆ ด้วยความพยายามปรับปรุงข้อบกพร่องและได้รับรางวัลตอบแทนจะก่อให้เกิดการเลียนแบบได้มาก

ดังนั้นการ วิชาความรู้ควยการสัง เกตแมแบบจึงต้องประกอบด้วยองค์ประกอบหลายประการดังกล่าวดังนี้
 พฤติกรรม การ เลียนแบบที่สมบูรณ์จะ เกิดได้ โดยการ จัดวาง รูปแบบของ องค์ประกอบ ดังกล่าว อย่าง เหมาะสม
 มีการ กระตุ้นให้ วิชาเรียน สนใจ อย่าง แท้จริง จึง จะ ก่อให้เกิด การ เก็บจำ และ สร้าง สติปัญญา ลึกซึ้ง แทน พฤติกรรม ของ
 แมแบบ ได้อย่าง คียง ชื่นควย

แมดูรา ได้ ให้อธิบาย เกี่ยวกับ อิทธิพล ของ แมแบบ ที่มี ต่อ ผู้สัง เกตแมแบบ ไว้ 3 ประการ (Bandura, 1963 : 60) คือ

1. ผลของแมแบบ (Modeling Effects) หมายถึง สถานการณ์ที่ ผู้เรียน สามารถ เรียนรู้
 แบบแผน การ ตอบสนอง ใหม่ ต่อ สิ่ง เรา โดยการ สัง เกต จาก พฤติกรรม ของ แมแบบ ผู้เรียน จะ รวบรวม แบบแผน
 พฤติกรรม ของ แมแบบ แล้ว เชื่อมโยง กับ ความรู้ ที่มี อยู่ จน สามารถ วาง รูปแบบ การ ตอบสนอง ของ ตนเอง ได้
 ดังนั้น แมแบบ จะ ต้อง แสดง ถึง แบบแผน ของ การ ตอบสนอง ใหม่ ๆ ออกมา ให้ เห็น ชัดเจน เพื่อให้ ผู้สัง เกต แสดง
 การ ตอบสนอง ได้ เหมือน กับ แมแบบ ที่ ได้รับ และ เก็บจำ ได้อย่าง ถาวร

2. ผลของการขัดขวางและการส่งเสริม (Inhibitory and Disinhibitory Effects)
 หมายถึง สถานการณ์ที่ ผู้เรียน ไม่ สนใจ หรือ ไม่ กระทำ ตาม แบบแผน พฤติกรรม ที่ แมแบบ กระทำ แล้ว ได้รับ ผล ไม่ ดี
 ตอบสนอง เช่น การ ลงโทษ แต่ ผู้เรียน มัก จะ สนใจ เลียนแบบ พฤติกรรม ที่ แมแบบ กระทำ แล้ว ได้รับ รางวัล
 หรือ การ ยอมรับ จาก สังคม

3. ผลของการตอบสนอง (Eliciting Effects) เป็นการตอบสนองต่อแมแบบของผู้รับแบบ
 ซึ่ง จะ แสดง ออกมา ต่าง ๆ กัน ทั้งนี้ ขึ้น อยู่ กับ ภูมิหลัง และ ประสบการณ์ ของ แต่ละ บุคคล กล่าว คือ การ อบรม
 เลี้ยงดู หรือ การ ใ้ รับ การ วิชาเรียน ของ แต่ละ คน จะ ไม่ เหมือน กัน ทำให้ ลักษณะ การ ตอบสนอง ต่อ ตัว แบบ แตกต่าง กัน
 เช่น พฤติกรรม บาง อย่าง ของ แมแบบ เป็น สิ่ง ที่ ผู้รับแบบ ใ้ รับ การ อบรม สิ่ง สอน มา ว่า เป็น สิ่ง ที่ ชัด กับ สังคม ในกรณี
 เช่นนี้ ผู้รับแบบ จะ ไม่ สนอง ตอบ ตาม แมแบบ ที่ ได้รับ จาก แมแบบ เพราะ ผลการ วิชาเรียน ใน อดีต เป็น เครื่อง ช่วย ตัด คัด
 แต่ สำหรับ ผู้รับแบบ บาง คน ที่ ไม่ ใ้ รับ การ วิชาเรียน มา ว่า พฤติกรรม ตาม ที่ แมแบบ แสดง นั้น เป็น สิ่ง ชัด กับ การ ยอมรับ
 ของ สังคม ผู้รับแบบ จะ เกิด การ เลียนแบบ จาก แมแบบ นั้น ได้

การสร้างแมแบบเพื่อการเลียนแบบ

ดัง โลก กล่าว มา แล้ว ว่า การ เลียนแบบ มี บทบาท มาก ในการ เปลี่ยน หรือ สร้าง พฤติกรรม ใหม่ ของ
 บุคคล การ ตอบสนอง แปลก ๆ ใหม่ ๆ อาจ เกิด ขึ้น ได้ จาก การ สัง เกต หรือ การ วิชาเรียน พฤติกรรม ของ คน อื่น
 ทั้ง โดย ตรง หรือ ทาง อ้อม ใน บาง กรณี การ วิชาเรียน เกิด ขึ้น ได้ ใน ผู้สัง เกต มาก พอ ๆ กับ ที่ ผู้กระทำ เอง เกิด การ
 วิชาเรียน (Mc Brearty, Marston and Kanfer. 1961 : 425)

การเลียนแบบเกิดขึ้นได้ทั่วไปในทุกวัฒนธรรม ทุกเพศ ทุกวัย และทุกอาชีพ แม่แบบที่จะก่อให้เกิดการเลียนแบบนั้นอาจเป็นชีวิตจริงในสังคม (Live Model) หรือเป็นสัญลักษณ์ (Symbolic Model) ก็ได้ และสามารถแสดงออกได้หลาย ๆ รูปแบบ เช่น ทางคำพูด การเขียน รูปภาพ หรือหลาย ๆ รูปแบบของสัญลักษณ์รวมกันเป็นแม่แบบอันหนึ่ง การเสนอในลักษณะของรูปภาพ อาจเสนอเป็นภาพยนตร์ โทรทัศน์ หรือโสตทัศนูปกรณ์อื่น ๆ ซึ่งในปัจจุบันสื่อมวลชนประเภทโสตทัศนียภาพหรือสื่อหลายรูปแบบของพฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์มาก เพราะชีวิตมนุษย์ต้องเกี่ยวข้องกับสื่อมวลชนต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลาและการสื่อสารโดยทางคำพูดมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลน้อยกว่าการสื่อสารโดยใช้โสตทัศนูปกรณ์

ในการฝึกเด็กนั้น การให้แบบอย่าง เป็นวิธีที่ผู้ปกครองสนใจใช้มาก ซึ่งแบบอย่างนี้อาจเสนอโดยการบรรยาย ใช้รูปภาพ หรือใช้พฤติกรรมของบุคคลแวดล้อมก็ได้ การเสนอแบบอย่างหรือแม่แบบอาจเสนอในทางบวกหรือทางลบก็ได้ กล่าวคือ ให้แม่แบบในทางบวก เมื่อต้องการให้ผู้สังเกตเลียนแบบแม่แบบนั้นและให้แม่แบบในทางลบเมื่อต้องการให้ผู้สังเกตทราบถึงสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ ไม่พึงกระทำ แต่ปัญหาการให้แม่แบบทางลบ คือผู้ให้แบบมักจะพยายามเน้นในสิ่งที่ห้ามหรือไม่พึงประสงค์นั้นมาก ทำให้ผู้รับแบบลดความสนใจลง และแบบอย่างที่ดีนั้นควรจะให้เห็นถึงประสิทธิภาพของสังคมด้วย (Bandura and Walters. 1963 : 47 - 49)

จากทฤษฎีการเรียนรู้โดยการสังเกตแม่แบบดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การเลียนแบบเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ทุกขณะในสังคมโดยมีองค์ประกอบหลายประการ เป็นตัวรวมให้เกิดการเลียนแบบ หรือเกิดการไม่เลียนแบบของผู้รับแบบ การศึกษาถึงอิทธิพลของแม่แบบที่มีต่อการเรียนการสอนน่าจะเป็นการช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องของเขาใจและเห็นประโยชน์ ชอบชมพร้อม ขอควรคำนึงในการใช้แม่แบบเพื่อการเรียนการสอนได้กว้างขวางยิ่งขึ้น ดังนั้น การศึกษาค้นคว้าจึงได้ศึกษาทดลองการใช้แม่แบบเพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนระดับประถมศึกษาตามแนวทฤษฎีของแบนดูรา เพื่อประโยชน์ต่อการนำเทคนิคแม่แบบมาใช้ต่อไป

งานวิจัยเกี่ยวกับการเลียนแบบในต่างประเทศ

ในปี 1962 แบนดูรา (Bandura, 1962 : 57 - 58) ได้ทดลองการใช้แม่แบบ โดยให้แม่แบบเป็นภาพยนตร์ที่แสดงถึงผลของความก้าวร้าวแก่เด็กที่เป็นกลุ่มทดลอง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ให้แม่แบบที่ได้รับผลเป็นการลงโทษอย่างรุนแรง กลุ่มที่ 2 ให้แม่แบบที่ได้รับผลคือการให้ได้รับการยอมรับและมีสิ่งกระตุ้นคืออาหาร กลุ่มที่ 3 ไม่ได้รับผลตอบสนองใด ๆ ขณะที่ให้ดูภาพยนตร์นั้นผู้ทำการทดลองได้ให้เครื่องล่อ (Incentive) ต่างกัน 2 ลักษณะคือ ให้เครื่องล่อทางบวกกับไม่ให้เครื่องล่อเลย ผลการทดลองพบว่า เด็กที่ได้รับแม่แบบที่ถูกลงโทษเกิดการเปลี่ยนแปลงและเลียนแบบน้อยกว่ากลุ่มที่ได้รับแม่แบบที่ได้รับผลเป็นรางวัลหรือไม่ได้รับผลใด ๆ เลย และกลุ่มตัวอย่างเพศชาย มีการเลียนแบบมากกว่าเพศหญิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มที่ได้รับแม่แบบประเภทถูกลงโทษ

จากการทดลองของแบนดูรา รอส และรอส (Bandura, Ross and Ross, 1963 :3) ที่ศึกษาผลของการใช้แม่แบบต่อการเลียนแบบ โดยจัดแม่แบบเป็น 3 ลักษณะคือ แม่แบบที่เป็นชีวิตจริง แม่แบบที่เป็นภาพยนตร์แสดงโดยคนจริง และแม่แบบที่ทำเป็นภาพยนตร์การ์ตูน กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กก่อนวัยเรียน ผลการทดลองพบว่าเด็กที่ได้รับแม่แบบก้าวร้าว แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวมากขึ้น แต่กลุ่มที่ไม่ได้รับแม่แบบไม่ค่อยมีพฤติกรรมก้าวร้าวปรากฏ และแม่แบบที่เป็นภาพยนตร์มีผลต่อพฤติกรรมของผู้สังเกตที่เทียบกันแม่แบบจากชีวิตจริง

ต่อมาในปี 1965 ฮิกส์ (Hicks, 1965 : 97 - 100) ได้ทดลองผลการให้แม่แบบกับพฤติกรรมและการเลียนแบบโดยใช้แม่แบบเป็นภาพยนตร์แสดงถึงความก้าวร้าว ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นชาย 31 คน หญิง 31 คน อายุระหว่าง 41-76 เดือน แบ่งเด็กเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 12 คน ให้ได้รับแม่แบบลักษณะต่าง ๆ กันคือ กลุ่มที่ 1 ให้แม่แบบเป็นผู้ใหญ่เพศชาย กลุ่มที่ 2 ให้แม่แบบเป็นผู้ใหญ่เพศหญิง กลุ่มที่ 3 ให้แม่แบบเป็นเด็กชายวัยเดียวกันกับผู้รับแบบ กลุ่มที่ 4 แม่แบบเป็นเด็กหญิงวัยเดียวกับผู้รับแบบ และกลุ่มที่ 5 เป็นกลุ่มควบคุมไม่ให้แม่แบบเลย ผลการทดลองปรากฏว่า กลุ่มที่ได้รับแม่แบบที่เป็นเด็กชายวัยเดียวกันมีพฤติกรรมก้าวร้าวมากที่สุด และกลุ่มที่ได้รับแม่แบบเป็นผู้ใหญ่เพศชายมีพฤติกรรมก้าวร่วมน้อยที่สุด

หลังจากนั้น แบนดูรา กรูเซค และ เมนโลฟ (Bandura, Grusec and Menlove. 1966 : 499 - 506) ได้ศึกษาวัดการใช้วิธีการฝึกด้วยแม่แบบที่มีต่อการสร้างสัญลักษณ์และการเลียนแบบของนักเรียนชายหญิง อายุ 6 - 8 ปี โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นชาย 36 คน และหญิง 36 คน แม่แบบที่ใช้เป็นภาพยนตร์แสดงการเล่นของเล่นต่าง ๆ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ให้แม่แบบต่างกันดังนี้ กลุ่มที่ 1 ให้ดูภาพยนตร์พร้อมทั้งบอกวิธีการเล่นของแม่แบบให้ทราบด้วย กลุ่มที่ 2 ให้นับตัวเลขพร้อมกับการดูภาพยนตร์ กลุ่มที่ 3 ให้ดูภาพยนตร์เงียบ ๆ หลังจากการให้แม่แบบแล้ว แบ่งเด็กในแต่ละกลุ่มทดลองออกเป็น 2 กลุ่ม โดยให้ครึ่งหนึ่งของแต่ละกลุ่มได้รับรางวัลจากการแสดงของเขาทำได้เหมือนวิธีที่แม่แบบแสดง ส่วนอีกครึ่งหนึ่งไม่ได้รับรางวัลในการแสดง ผลปรากฏว่า กลุ่มที่ 1 สามารถเลียนแบบได้ดีกว่ากลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .125 และเงื่อนไขการให้รางวัลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นกัน

จากการทดลองของซาราซัน และแกนเซอร์ (Irwin G. Sarason and Victor J. Ganzer citing Krumboltz, John D. and Carl E. Thoresen. 1969 : 178-193) ซึ่งได้ทำการทดลองใช้แม่แบบเพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและทัศนคติของเด็กในสถานฝึกอบรมเยาวชนอาชญากร "บ้านคาสเคเคีย" กลุ่มทดลองเป็นเด็กชายอายุระหว่าง 15 - 18 ปี การทดลองเริ่มจากการทำความเข้าใจสนทนากับเด็กโดยนักจิตวิทยา หลังจากนั้นจึงทำการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับเด็กเป็นรายบุคคลในด้านต่าง ๆ เช่น การทดสอบทางจิตวิทยา การสัมภาษณ์ประวัติส่วนตัวต่าง ๆ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การตรวจสอบสุขภาพทางกาย ทัศนคติ ปัญหา ความต้องการ ฯลฯ เมื่อได้ข้อมูลแล้วจึงดำเนินการให้แม่แบบตามโปรแกรมแม่แบบที่วางไว้ โดยใช้บุคลากร 6 คน ต่อกลุ่มตัวอย่าง 20 - 25 คน ลักษณะแม่แบบเป็นบทพูดการทดลองสร้างขึ้นมีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ เพื่อใช้ในการแสดงบทบาทสมมติ การวัดผลการทดลองใช้การสังเกต การรายงานเกี่ยวกับตนเอง (Self-report) โดยใช้แบบสำรวจตนเอง แบบประเมินค่าพฤติกรรม และแบบสรุปพฤติกรรมประจำสัปดาห์ ตัวแปรที่ทำการศึกษาคือ อายุ ระดับสติปัญญา ความรุนแรงของปัญหาอาชญากรรมที่ได้กระทำมา ผลการทดลองพบว่า กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมและทัศนคติในทางที่ดีขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุม

นอกจากนี้ มิคลาสกี ไบรอัน และบริคแมน (Midlarsky, Bryan and Brickman. 1975 : 321 - 328) ได้ศึกษาผลการใช้แม่แบบและรางวัลที่มอบต่อการฝึกพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ โดยให้กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กหญิงเกรด 6 จำนวน 72 คน ใช้แม่แบบ 3 ลักษณะคือ แม่แบบเอื้อเฟื้อแบบเป็นกลาง และแบบละโมภ การทดลองใช้การสร้างสถานการณ์ขึ้น โดยให้เล่นเกมอย่างหนึ่ง เมื่อเล่นชนะจะได้รับรางวัลเป็นมูลค่า 4 เซนต์ พฤติกรรมเอื้อเฟื้อที่ได้ออกมาจากการให้ถูกทดลองได้เห็นแม่แบบก่อนและเมื่อถูกทดลองแสดงพฤติกรรมเอื้อเฟื้อตามที่ต้องการก็จะได้รับรางวัลเป็นค่าผูกคูกของ ผลการทดลองพบว่า แม่แบบและรางวัลที่เป็นค่าผูกคูกของมีอิทธิพลต่อการปลูกฝังให้เกิดพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ ซึ่งผลการทดลองนี้ได้ผลคล้ายกับการทดลองของ แบนดูรา กรูเซค และเมนโลฟ (Bandura, Grusec and Menlove. 1966 : 499 - 506) ในด้านผลของการให้รางวัลต่อการเลียนแบบ

ในปี 1974 กอร์และเฟย์ (Door and Fay. 1974 : 335 - 341) ศึกษาเด็กอายุ 9 - 11 ปี เป็นเด็กชาย 50 คน เด็กหญิง 49 คน ก่อนการทดลองได้ทดสอบจริยธรรมของเด็กโดยให้เด็กตัดสินใจจากเรื่องที่เล่าซึ่งจัดเป็นดู ๆ ไว้ เพื่อดูว่าเด็กมีการตัดสินใจแบบคำนึงถึงเหตุผลหรือไม่ ในขั้นทดลองได้แบ่งเด็กออกเป็น 3 กลุ่ม เพื่อทดลองให้แม่แบบต่างลักษณะกันคือ กลุ่มที่ได้รับแม่แบบเป็นผู้ใหญ่ กลุ่มที่ได้รับแม่แบบเป็นเด็กวัยเดียวกัน และกลุ่มควบคุมการให้แม่แบบใช้โทรทัศน์วงจรปิด และจัดให้เด็กกลุ่มที่ตัดสินใจเรื่องราวโดยใช้เหตุผล ได้รับแม่แบบที่ไม่นำถึงเหตุผล ส่วนกลุ่มที่ตัดสินใจเรื่องราวโดยไม่คำนึงถึงเหตุผลให้ได้รับแม่แบบที่คำนึงถึงเหตุผล หลังจากการให้แม่แบบแล้ว จึงทดสอบจริยธรรมของเด็กอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำผลการทดสอบก่อนและหลังการทดลองมาเปรียบเทียบกัน ผลพอสรุปได้ว่า ตัวแบบที่เป็นผู้ใหญ่มีอิทธิพลต่อผู้รับแบบมากกว่าตัวแบบที่เป็นเด็กวัยเดียวกันทั้งในกลุ่มที่ตัดสินใจเรื่องโดยคำนึงถึงเหตุผลและไม่คำนึงถึงเหตุผล

ต่อมา ซิมเมอร์แมน และเจฟเฟ (Zimmerman and Jaffer. 1977 : 733 - 778) ทำการศึกษาลักษณะของแม่แบบที่มีผลต่อความสามารถในการเรียนของเด็กอายุ 6.8 ปี และ 8.6 ปี กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กชาย 18 คน และเด็กหญิง 18 คน โดยให้เด็กสังเกตแม่แบบแสดงการจัดจำแนกประเภทของภาพจากบัตรภาพ 4 ชุด รวม 12 ภาพ ทั้งนี้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม

ให้กลุ่มที่ 1 ดูผลการจัดภาพของแม่แบบเท่านั้น กลุ่มที่ 2 ให้ดูวิธีการจัดภาพ และกลุ่มที่ 3 ให้ดูวิธีการจัดภาพอย่างละเอียดในแต่ละกลุ่มทดลองจัดแมงให้ครึ่งหนึ่งได้รับการฝึกจัดภาพตามแม่แบบ และอีกครึ่งหนึ่งไม่ได้รับการฝึกจัดภาพตามแม่แบบ หลังการทดลอง ทำการทดสอบการจัดภาพของทุก ๆ กลุ่มดู ผลปรากฏว่า ความสามารถในการจัดภาพของแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .001 และกลุ่มที่ 3 มีความสามารถในการจัดภาพสูงกว่ากลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

งานวิจัยเกี่ยวกับการเลียนแบบในไทย

สุเชษฐ์ มาเหรัมย์ (สุเชษฐ์ มาเหรัมย์ 2519 : 56 - 61) ได้ศึกษาอิทธิพลของการเป็นแบบอย่างต่อการพัฒนาจริยธรรมของเยาวชน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาจำนวน 300 คน อายุเฉลี่ย 14 ปี 8 เดือน กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 4 กลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยวิธีสุ่มกลุ่มละ 60 คน ให้นักผู้ที่มีระดับจริยธรรมสูงและต่ำอยู่ในทุกกลุ่มแล้วทดลองให้ตัวแบบประเภทละอายุใจตนเองและประเภทละอายุใจผู้อื่นแก่กลุ่มทดลอง ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ให้ตัวแบบ หลังการให้ตัวแบบแล้วทำการสอบวัดระดับความวิตกกังวลในขณะที่เล่นเกมและการเห็นคุณค่าของรางวัล ผลการทดลองปรากฏว่า ผู้มีความวิตกกังวลสูงและไม่เห็นตัวแบบมีพฤติกรรมการโกงมากที่สุด ส่วนระดับจริยธรรมของบุคคลไม่สามารถทำนายพฤติกรรมการโกงได้แม่นยำนัก แต่เป็นเครื่องบอกได้ว่า ถ้ามีตัวแบบที่ดีแล้วผู้ที่จะรับรู้และเลียนแบบมากที่สุดคือผู้ที่มีระดับจริยธรรมสูง ส่วนผู้ที่มีระดับจริยธรรมต่ำนั้นการเลียนแบบมีน้อยกว่า และจะเลียนแบบผู้กระทำผิดคือเมื่อตัวแบบมีลักษณะจูงใจ น่าเลียนแบบ

นอกจากนี้ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจิณี (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจิณี 2520 : 5 - 6) ได้ศึกษาจริยธรรมของเยาวชนไทยกับกลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพมหานครที่มีอายุ 11 - 25 ปี จำนวน 2,400 คน โดยศึกษาภาคสนามและในห้องปฏิบัติการ ผลพอสรุปได้ว่า การมีหรือไม่มีตัวแบบที่กระทำความดี มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กมากกว่าลักษณะทางจริยธรรมในตัวเด็กเองอย่างมาก คือ ในภาวะที่ตรวจรางวัลทันทีและไม่ให้ตัวแบบ วิทยุมากกว่าครึ่ง

โคงคะแน ส่วนผู้มีจริยธรรมค่าไม่ค้อยอมรับอิทธิพลของตัวแบบมากนัก ตัวแบบประเภท
 ละอายใจตนเองมีอิทธิพลชักจูงให้ผู้สังเกตแบบทุกประเภทเลียนแบบ แต่ตัวแบบประเภทละอาย
 คนอื่นไม่มีอิทธิพลต่อผู้สังเกตแบบ

จากการศึกษาของพรหมทิพย์ เกษะนันท์ แกรี แอด แซป และทิว น้อยสุวรรณ

(Punthip Bekanun, Gary L. Sapp and Tawin Noisuwane. 1977 : 155 - 161)

เกี่ยวกับการใช้แม่แบบที่เป็นข้อความ (Verbal Model) ในการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็น
 เกี่ยวกับตนเอง (Self-esteem) ของวัยรุ่นไทยและวัยรุ่นอเมริกัน โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง
 วัยรุ่นไทยชาย หญิง 120 คน กับวัยรุ่นอเมริกันชาย หญิง 120 คน ได้มาโดยการสุ่มจากวัยรุ่น
 ในสถานสงเคราะห์ตามอายุและเพศ คือ กลุ่มอายุ 12 - 14 ปี กับกลุ่มอายุ 15 - 17 ปี
 ทั้งเพศชายและหญิงอย่างละ 30 คน รวม 120 คน แล้วแบ่งเป็นกลุ่ม ๆ ละ 20 คน เครื่องมือ
 ที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสอบถามวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง (The Self-Esteem Scale)

ของ Rubin และจดหมายบรรจุกข้อความที่ผู้ทดลองเขียนขึ้นเพื่อใช้เป็นแม่แบบ (Verbal Model)
 สำหรับการทดลอง ลักษณะของแม่แบบที่สร้างขึ้นมี 3 ลักษณะวัย 2 เพศ รวม 6 ฉบับคือแม่แบบ
 ที่ข้อความเกี่ยวกับวัยรุ่นชาย หญิง อายุ 13 ปี เกี่ยวกับผู้ใหญ่ชาย หญิง อายุ 40 ปี และเกี่ยวกับ
 คนชรา ชาย หญิง อายุ 75 ปี ความยาวของข้อความแม่แบบประมาณฉบับละ 100 คำ เป็นข้อความ
 ในทางบวก ใช้เวลาในการทดลองกลุ่มละประมาณ 30 นาที การให้แม่แบบแบ่งเป็น 6 กลุ่มคือ
 กลุ่มที่ 1 ได้รับแม่แบบที่เป็นวัยรุ่นเพศเดียวกัน กลุ่มที่ 2 ได้รับแม่แบบเป็นวัยรุ่นต่างเพศ กลุ่มที่ 3
 ได้รับแม่แบบเป็นผู้ใหญ่เพศเดียวกัน กลุ่มที่ 4 ได้รับแม่แบบเป็นผู้ใหญ่ต่างเพศ กลุ่มที่ 5 ได้รับ
 แม่แบบคนชราเพศเดียวกัน และกลุ่มที่ 6 ได้รับแม่แบบคนชรารากต่างเพศกัน หลังจากการให้แม่แบบแล้ว
 ให้ผู้ถูกทดลองเขียนบรรยายเกี่ยวกับตนเองไปยังเพื่อนทางจดหมาย (Pen Pal) และสอบวัดระดับ
 ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองอีกครั้งหนึ่งโดยใช้แบบสอบถามเดิม ผลการทดลองพบว่า หลังการให้
 แม่แบบมีการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของผู้รับแม่แบบที่เป็นวัยรุ่นไทยมากกว่าวัยรุ่นอเมริกัน
 อายุของแม่แบบมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของผู้รับแบบ

ในปี 2522 วรรณการ สิทธิศักดิ์ (วรรณการ สิทธิศักดิ์ 2522 : 46 - 51) ได้ศึกษาผลของตัวแบบและการเสริมแรงที่มีต่อพฤติกรรมการเล่นแบบของเด็กอนุบาล โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอนุบาลปีที่ 2 จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 80 คน ทำการทดสอบก่อนการทดลองแล้วแบ่งกลุ่มกลุ่มละ 10 คน ให้ 4 กลุ่มได้รับแม่แบบที่แสดงวิธีจักภาพอย่างละเอียด อีก 4 กลุ่ม ให้แม่แบบที่แสดงวิธีจักภาพอย่างไม่ละเอียด ในแต่ละกลุ่มย่อยของทั้ง 2 กลุ่ม จะได้รับสิ่งเสริมแรง 1 แบบ ใน 4 แบบ คือ การเสริมแรงแก่ตัวแบบ การเสริมแรงแก่เด็ก การเสริมแรงแก่ตัวแบบและเด็ก และการไม่ได้รับการเสริมแรงเลย หลังการให้แม่แบบและสิ่งเสริมแรงต่าง ๆ แล้ว จึงทดสอบอีกครั้งหนึ่งโดยใช้แบบสอบถามวัดการจักภาพ 4 ชุด ทดสอบก่อนการทดลองและการแสดงของตัวแบบ 2 ชุด และใช้สำหรับทดสอบหลังการทดลองอีก 2 ชุด ผลการทดลองพบว่า ตัวแบบและวิธีการเสริมแรงมีผลต่อการเล่นแบบของเด็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ ตัวแบบที่แสดงพฤติกรรมการจักภาพอย่างละเอียด ส่งเสริมการเล่นแบบได้ดีกว่าตัวแบบที่แสดงพฤติกรรมการจักภาพอย่างไม่ละเอียด การเสริมแรงแก่ตัวแบบและเด็กส่งเสริมการเล่นแบบได้ดีที่สุด การเสริมแรงแก่ตัวแบบและเด็ก ส่งเสริมการเล่นแบบได้ในระดับใกล้เคียงกัน ส่วนการไม่ให้การเสริมแรงเลยก่อให้เกิดการเล่นแบบน้อยที่สุด ผลการทดลองนี้สอดคล้องกับการทดลองของแบนดูรา กรูเซค และเมนโลฟ (Bandura, Grusec and Menlove, 1966 : 499 - 506) ในด้านการให้สิ่งเสริมแรงและการให้รายละเอียดประกอบการให้แม่แบบ

ในปีเดียวกัน กาญจน์ แก้วทอง (กาญจน์ แก้วทอง 2522 : 33 - 35) ได้ทดลองใช้แม่แบบเพื่อเปลี่ยนแปลงมโนภาพแห่งตนของเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์บ้านศรีธรรมราช อายุระหว่าง 13 - 16 ปี จำนวน 40 คน โดยการสุ่มแล้วแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 20 คน กลุ่มทดลองให้ดูแม่แบบที่เป็นสไลด์ประกอบคำบรรยาย 19 แผ่น กลุ่มควบคุมเรียนจากการสอนปกติ ทำการทดสอบก่อนและหลังการทดลองทั้ง 2 กลุ่ม โดยแบบทดสอบชุดเดียวกัน ผลการศึกษาพบว่า การใช้แม่แบบมีผลทำให้ผู้รับแบบมีมโนภาพแห่งตนแตกต่างจากกลุ่มที่ไม่ได้รับแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทฤษฎีและเอกสารเกี่ยวกับจริยธรรม

ความหมายของจริยธรรม

ดวงเคื่อน พันธุนานัน (ดวงเคื่อน พันธุนานัน 2522 : จร. 13) ได้ให้ความหมายไว้ว่า จริยธรรม (Morality) เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวาง หมายถึง ลักษณะทางสังคมหลายลักษณะของมนุษย์ และมีขอบเขตถึงพฤติกรรมทางสังคมประเภทต่าง ๆ ด้วย ลักษณะทางพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมจะมีคุณสมบัติประเภทใดประเภทหนึ่งในสองประเภทคือ เป็นลักษณะที่สังคมต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกของสังคมนั้นคือ พฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบสนับสนุน และผู้กระทำส่วนมากเกิดความพอใจว่าการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่เหมาะสม ส่วนอีกประเภทหนึ่งคือ ลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้มีอยู่ในสังคม เป็นการกระทำที่สังคมลงโทษหรือพยายามกำจัด ผู้มีจริยธรรมสูง คือผู้มีพฤติกรรมประเภทแรกมาก

สุลักษณ์ ศิวลักษณ์ (สุลักษณ์ ศิวลักษณ์ อ้างจาก ดวงเคื่อน พันธุนานัน 2522 : จร. 14) ให้ความหมายไว้ว่า จริยธรรมเป็นที่ยอมรับกันในหมู่นักวิชาการว่า เป็นคำที่มาจากภาษาอังกฤษว่า Ethics หรือ Morality นั้นเอง คำไทยเคยใช้คำว่า ธรรมจริยา ซึ่งตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง กิริยาที่ควร

ระวี ภาวิไล (ระวี ภาวิไล 2522 : 2) กล่าวว่า จริยธรรมเป็นแนวทางการประพฤติและปฏิบัติเพื่อบรรลุถึงสภาพชีวิตอันทรงคุณค่าพึงประสงค์

เพียเจต์ (Piaget. 1960 : 1) ให้ความเห็นไว้ว่า จริยธรรมเป็นลักษณะประสมการของมนุษย์และหน้าที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ในการให้ความร่วมมือเกี่ยวกับการจัดเตรียมทางสังคมในเรื่องความสนใจและอนามัยบุคคล ความสัมพันธ์ร่วมกันในรูปของการกระทำและสิทธิ

โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1976 : 4 - 5) นักจิตวิทยาสังคมที่ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาทางจริยธรรม กล่าวถึงจริยธรรมว่า มีพื้นฐานของความยุติธรรม คือเอาการกระจายสิทธิและหน้าที่อย่างเท่าเทียมกัน โดยมีได้หมายถึงกฎเกณฑ์ที่บังคับทั่วไป แต่เป็นกฎเกณฑ์ ซึ่งมีความเป็นสากลที่คนส่วนใหญ่รับไว้ในทุกสถานการณ์ ไม่มีการขัดแย้งกัน เป็นอุดมคติ ดังนั้นพื้นฐานทางจริยธรรมจึงเป็นการเคารพต่อสิทธิข้อเรียกร้องของบุคคลอย่างเสมอภาคกัน

จากความหมายของจริยธรรมดังกล่าว อาจสรุปได้ว่า จริยธรรม หมายถึงแนวทาง ความประพฤติ ปฏิบัติทางสังคมของมนุษย์ อาจแยกได้เป็น 2 ลักษณะคือ ลักษณะพฤติกรรมที่สังคม ต้องการกับลักษณะที่สังคมไม่ต้องการ

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์

เพียเจต์ (Piaget) ได้เป็นผู้ริเริ่มศึกษาพัฒนาการของเด็กและให้ความเห็นว่ามาตรฐานทางศีลธรรมเป็นการถ่ายโยงมโนภาพ เจตคติ โดยอาศัยความรู้ความเข้าใจในตัวเด็กเป็นสำคัญ เพียเจต์ ได้ทำการศึกษาจากการ เล่นของ เด็กแล้วนำมาเชื่อมโยงกับพัฒนาการทางศีลธรรมโดยแบ่งเด็กเป็น 3 วัย ดังนี้

1. วัย 1 - 3 ขวบ เป็นวัยก่อนศีลธรรม อย่านามเรื่องศีลธรรมกับเด็ก
2. วัย 2 - 7 ขวบ เด็กจะยึดความเชื่อถือในการทำตามคำสั่ง เข้าใจว่าการทำความดีคือทำแล้วไม่ถูกลงโทษ การทำความชั่วคือทำแล้วถูกลงโทษ
3. วัยสูงกว่า 7 ขวบ เป็นวัยที่เด็กมีวุฒิภาวะในเรื่องการทำความดี ความชั่ว เมื่อพบว่ากฎเกณฑ์ทางศีลธรรม ทางบ้าน ทางโรงเรียน และทางสังคมแตกต่างกัน เด็กจะตัดสินใจเลือกเองโดยปรับเกณฑ์ทั้งหลายให้เข้ากัน

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ต

โคลเบอร์ตได้ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมโดยวิเคราะห์คำตอบของ เยาวชนอเมริกัน อายุ 10 - 16 ปี เกี่ยวกับเหตุผลในการ เลือกกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งในสถานการณ์ที่ขัดแย้งระหว่างความต้องการส่วนบุคคลและกฎเกณฑ์ของกลุ่มหรือสังคม โดยแบ่งจริยธรรมออกเป็น 6 ชั้น 3 ระดับ เรียงอายุตามอายุของผู้ใช้เหตุผลนั้น ๆ ตามลำดับดังนี้

ขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	ระดับของจริยธรรม
<p><u>ขั้นที่ 1</u> หลักการหลบหลีกการลงโทษ (Obedience and Punishment Orientation) 2 - 7 ปี</p> <p><u>ขั้นที่ 2</u> หลักการแสวงหารางวัล (Naively Egoistic Orientation) 7 - 10 ปี</p>	<p>1. <u>ระดับก่อนเกณฑ์</u> (Preconventional Level) 2 - 11 ปี การกระทำของเด็กในขั้นนี้มีความมุ่งหมายเพื่อหลบหลีกการถูกลงโทษและการแสวงหารางวัล เด็กถือว่า การที่คนอื่นกระทำตามที่เขาคง การนั้น เป็นสิ่งที่ถูกต้อง แม้ว่ากระทำนั้นจะขัดกับบุคคลอื่น ชอบแลกเปลี่ยนสิ่งของซึ่งกันและกันโดยไม่ให้เสียเปรียบกันด้วย</p>
<p><u>ขั้นที่ 3</u> หลักการทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ (Good-boy Orientation) 10 - 13 ปี</p> <p><u>ขั้นที่ 4</u> หลักการทำตามหน้าที่ทางสังคม (Authority and Social Order Maintaining Orientation) 13 - 16 ปี</p>	<p>2. <u>ระดับตามเกณฑ์</u> (Conventional Level) 10 - 16 ปี เป็นระดับที่เด็กทำตามสังคม ประเพณี กฎหมาย ศาสนา โดยจะควบคุมความประพฤติจากการฉิมของสังคม การกระทำจะเป็นไปตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเพื่อน ดังนั้น การเลียนแบบจึงมีมาก แม้ว่าแบบอย่างนั้นจะขัดกับสังคมก็ตาม ต่อมาจึงตระหนักในบทบาทและหน้าที่ของตนเองตามกฎหมาย</p>
<p><u>ขั้นที่ 5</u> หลักการทำตามคำมั่นสัญญา (Contractual Legalistic Orientation) 16 ปีขึ้นไป</p> <p><u>ขั้นที่ 6</u> หลักการยึดอุดมคติสากล (Conscience Orientation) วัยรุ่นใหญ่</p>	<p>3. <u>ระดับเหนือเกณฑ์</u> (Post Conventional level) 16 ปีขึ้นไป เด็กจะมีจริยธรรมในขั้นสูงสุด คือมีการกระทำที่แยกตนออกจากกฎเกณฑ์และความคาดหวังของผู้อื่น ในการตัดสินใจขัดแย้งต่าง ๆ จะต้องนำมาวิเคราะห์ด้วยตนเองก่อนแล้วจึงตัดสินใจโดยคำนึงถึงความสำคัญและประโยชน์สูงสุดของสังคม ไม่รู้กลัทธิหรือของคนอื่น มีความรู้สึกเป็นสากลนอกเหนือจากกฎเกณฑ์ในสังคมของตน</p>

จะเห็นได้ว่า การพัฒนาทางจริยธรรมที่กล่าวมานั้น ในระดับต้น ๆ บุคคลจะเห็นแก่ตัว แล้วจึงค่อย ๆ ลดความเห็นแก่ตัวลง ไป เป็นการ เห็นแก่สังคม และไม่เห็นแก่ตัวเลยในที่สุด แต่บุคคล โดยทั่วไปมักจะพัฒนาถึงระดับสูงสุดนั้นน้อยมาก

ส่วนลักษณะทางจริยธรรมของมนุษย์นั้น แบ่งได้เป็น 4 ลักษณะดังนี้ (ดวง เกื้อน พันธมนาวิน 2522 : 3 - 4)

1. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้ว่า ในสังคมของตัวนั้นถือว่า การกระทำชนิดใดควรกระทำ การกระทำชนิดใดควรงดเว้น ลักษณะและพฤติกรรมประเภทใดเหมาะสม หรือไม่เหมาะสม ปริมาณความรู้ เชิงจริยธรรมนี้ขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษา และพัฒนาการทางสติปัญญา ของบุคคล ความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางสังคมและศาสนา ส่วนใหญ่เด็กจะเรียนรู้ตั้งแต่เกิดโดย เฉพาะอย่างยิ่งในช่วงอายุ 2 - 10 ปี จะได้รับการปลูกฝังค่านิยม เหล่านี้เป็นพิเศษ

2. ทักษะเชิงจริยธรรม คือ ความรู้สึกของบุคคล เกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรม เชิงจริยธรรมต่าง ๆ ว่าตนชอบหรือไม่ชอบลักษณะนั้น ๆ เพียงใด ทักษะเชิงจริยธรรมของบุคคล ส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคมนั้น แต่บุคคลบางคนในสถานการณ์ปกติอาจมีทัศนคติแตกต่าง ไปจาก ค่านิยมของ สังคมก็ได้ ทักษะเชิงจริยธรรมมีความหมายกว้างกว่าความรู้เชิงจริยธรรม เพราะทัศนคติ รวมทั้งความรู้สึกและความรู้สึกในเรื่องนั้น ๆ เข้าด้วยกัน ฉะนั้น ทักษะเชิงจริยธรรมจึงมีคุณสมบัติที่จะใช้ ทำนายพฤติกรรม เชิงจริยธรรมได้แม่นยำกว่าการใช้ความรู้ เกี่ยวกับจริยธรรมเพียงอย่าง เดียวและทัศนคติ เชิงจริยธรรมของบุคคลในเวลาหนึ่งยังอาจ เปลี่ยนแปลง ไปจากเดิมได้ เนื่องจากสาเหตุหลายประการ

3. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการ เลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลนี้จะแสดงให้เห็นถึง เหตุจูงใจหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำ ต่าง ๆ ของบุคคล คนที่มีจริยธรรมในระดับต่างกันอาจมีเหตุผล เบื้องหลังการกระทำเหมือนกันและบุคคลที่มี การกระทำเหมือนกัน อาจมีเหตุผล เบื้องหลังการกระทำและระดับจริยธรรมต่างกันก็ได้ ซึ่ง เพียเจต์ และโคล เบอร์กได้ใช้การอ้าง เหตุผล เชิงจริยธรรมของบุคคล เป็นเครื่องแสดงถึงพัฒนาการทางจริยธรรม ของบุคคลนั้น ๆ นอกจากนี้ การใช้เหตุผล เชิงจริยธรรมยังมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านอื่น ๆ

โดยเฉพาะพัฒนาการทางสติปัญญาและอารมณ์ โคลเบอร์กและนักวิจัยคนอื่น ๆ พบว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ ของบุคคลด้วย

4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ หรือคณาจารย์แสดงพฤติกรรมที่ว่าเป็นกฎเกณฑ์หรือค่านิยมในสังคมนั้น พฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่สังคมนิยมชมชอบมีหลายประเภท เช่น การให้ทาน การเสียสละเพื่อส่วนรวม การช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก เป็นต้น นอกจากนี้ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมอีกจำพวกหนึ่งคือ พฤติกรรมในสถานการณ์ที่เข้าวนใจหรือยั่วให้บุคคลกระทำความผิดกฎเกณฑ์เพื่อประโยชน์ส่วนตนบางประการ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมในสถานการณ์ยั่ว เช่น การโกงสิ่งของเงินทองหรือคะแนน การลักขโมย การกล่าวเท็จ เป็นต้น ซึ่งอาจารย์เรียกว่า พฤติกรรมเกี่ยวกับความไม่ซื่อสัตย์ ซึ่งผู้มีจริยธรรมสูงควรเว้น พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญมากกว่าท่านอื่น ๆ เพราะส่งผลต่อความผาสุกหรือความทุกข์ของสังคมโดยตรง

เอกสารและงานวิจัย เกี่ยวกับความซื่อสัตย์

ความหมายของความซื่อสัตย์

กรมการวัฒนธรรม (ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมการวัฒนธรรม 2497 : 5 - 6) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความซื่อสัตย์สุจริตหมายถึง ความซื่อตรง ไม่คดโกง ถ้าแสดงออกทางใจจะเป็นน้ำใสใจจริง ไม่ซ่อนเงื่อนงำไว้ในใจ ทางกายเป็นการกระทำจริงไม่ไขว่คว้าเพื่อหลอกลวงให้ผู้อื่นติดกับ ทางวาจาคือพูดจริง คิดคงเส้นคงวา เชื่อถือไว้ใจได้

จากวิทยาสารานุกรม (นราธิปพงษ์ประพันธ์, พระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหมื่น 2514 : 248 - 249) ให้ความหมายเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ไว้ว่า ความซื่อสัตย์คือ ไม่คดโกงในความสัมพันธ์กับผู้อื่น สัตย์ในที่นี้มีความหมายไปในทางจงรักภักดี เช่น ถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยาหรือให้คำสัตย์ ตรงกับ Faithful ซื่อตรงต่อหน้าที่ คือไม่คดโกงต่อหน้าที่และจงรักภักดีต่อหน้าที่ ส่วนความซื่อสัตย์สุจริตนั้น เน้นความหมายที่จิตใจ จิตรอาจซื่อสัตย์ต่อใจได้แต่ใจไม่ซื่อสัตย์สุจริตเพราะการกระทำของจิตรผิดศีลธรรม ไม่เป็นการสุจริต ภาษาอังกฤษใช้ Upright หรือ Rightness ความซื่อสัตย์สุจริตใช้ Integrity.

กรมการศาสนา (ศึกษาธิการ, กระทรวง 2522 : 145) ให้ความหมายไว้ว่า ความซื่อสัตย์สุจริตและความยุติธรรม หมายถึง ความประสงค์ที่ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เอาเปรียบ กลั่นแกล้ง หรือคดโกงผู้อื่นหรือส่วนรวม ให้ยึดหลักเหตุผล ระเบียบ แบบแผน กฎหมายของสังคม เป็นเกณฑ์ในการประพฤติทางกาย วาจา ใจ

จากความหมายของความซื่อสัตย์ดังกล่าวข้างต้น อาจสรุปได้ว่า ความซื่อสัตย์หมายถึง ความซื่อตรง ไม่คดโกงทั้งทางกาย วาจา ใจ ทั้งต่อตนเอง สังคม หรือหน้าที่การงาน ในการศึกษาครั้งนี้ แยกกล่าวถึงความซื่อสัตย์เป็น 5 ด้านคือ ซื่อสัตย์ต่อตนเอง ซื่อสัตย์ต่อเพื่อนฝูง หมุ่คณะ ซื่อสัตย์ต่อสังคม ชุมชน ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน และซื่อสัตย์ต่อระเบียบ กฎเกณฑ์ จารีต ประเพณี กฎหมาย วัฒนธรรม ฯลฯ

งานวิจัยเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ในประเทศไทยและต่างประเทศ

จากการศึกษาของฮาร์ทฮอร์นและเมย์ (Hartshorne and May citing Thompson, 1952 : 515) พบว่า เด็กฉลาดจะซื่อสัตย์สุจริตมากกว่าเด็กโง่และเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะซื่อสัตย์สุจริตมากกว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ คะแนนจากการเรียนมีความสัมพันธ์กัน ทางบวกกับคะแนนความซื่อสัตย์ เด็กชายและเด็กหญิงมีความซื่อสัตย์สุจริตไม่แตกต่างกัน แต่จากการศึกษาของลัมบายมาศ ศรีทัต (ลัมบายมาศ ศรีทัต 2510 : 115) พบว่า เด็กหญิงมีความซื่อสัตย์มากกว่าเด็กชาย เพราะเด็กหญิงจะรู้สึกอายมากที่ต้องถูกลงโทษเพราะขาดความซื่อสัตย์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุริยงค์ อัยรักษ์ (สุริยงค์ อัยรักษ์ 2517 : 81 - 82) ที่พบว่า นักเรียนหญิงมีความซื่อตรงต่อหน้าที่สูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษาของโจนส์ (Jones, 1954 : 781 - 842) เห็นว่า แบบพฤติกรรมของเด็กชายและเด็กหญิง เกิดจากสังคมทำให้แตกต่างกัน กล่าวคือ สังคมมิได้มุ่งให้เด็กชายและเด็กหญิง มีพฤติกรรมเหมือนกัน จึงทำการฝึกอบรมต่างกันตามเพศ และเนื่องจากการยอมรับหรือการปฏิเสธจากสังคมมีความหมายต่อเด็กหญิงมากกว่าเด็กชาย และสังคมเข้มงวดด้านความประพฤติของเด็กหญิง

มากกว่าเด็กชาย ทำให้เด็กหญิงพูดเท็จ เพื่อให้เป็นที่ชื่นชอบของคนอื่นมากกว่าเด็กชาย ส่วนในสถานการณ์อื่น ๆ เด็กชายจะพูดเท็จและไม่ซื่อสัตย์มากกว่าเด็กหญิง

จากการสำรวจความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับปัญหาพฤติกรรมของนักเรียนชั้น ม.ศ.ป.ปลาย ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 40 โรงเรียน สรุปได้ว่า ปัญหาทางวินัยที่สำคัญได้แก่ การพูดปด การหนีโรงเรียน ไม่สนใจเรียน การคบคอก การทะเลาะวิวาท การลักขโมย การก้าวร้าว การสูบบุหรี่ และพบว่าปัญหาที่ความทุกข์ที่สุดในโรงเรียนรัฐบาลได้แก่ การหนีเรียน การพูดปด การลักขโมย และการทะเลาะวิวาทตามลำดับ ส่วนโรงเรียนราษฎร์ได้แก่ การคบคอก ไม่สนใจเรียน หนีโรงเรียน ลักขโมย ตามลำดับ

จากศาลคดีเด็กและเยาวชน (คมกริช วัชรเสถียร 2517 : 66) พบว่า สาเหตุแห่งการกระทำผิดไม่ว่าจะเป็นการลักขโมย ทำร้ายร่างกายมักเป็นพวกไม่สนใจเรียน ชอบหนีโรงเรียนเสมอ เด็กอ้างว่าเรียนไม่ทันเพื่อน สติปัญญาไม่ดีจึงไม่สนใจเรียน และผลจากการวิจัยของนิสิตปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (อุบล เรียงสุพรรณ 2522 : 90) ซึ่งทำการวิจัยในปี 2521 เรื่อง การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้น ม.ศ.3 ของโรงเรียนในประเทศไทย พบว่าคุณลักษณะทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมในการรักษาระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ นักเรียนจะมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์มากที่สุดในทุกภาคของประเทศไทย

ในปีที่ผ่านมา เมธี โพธิพันธ์ (เมธี โพธิพันธ์ 2523 : 77 - 86) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และความซื่อสัตย์ของเด็กไทย โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้น ป.5 ม.ศ.2 และ ม.ศ.4 ในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด จำนวน 886 คน ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และความซื่อสัตย์มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในปีเดียวกัน วิวัฒน์ อัครวาณิชย์ (วิวัฒน์ อัครวาณิชย์ 2523 : 55 - 56) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวินัยในตนเองกับความซื่อสัตย์และเปรียบเทียบวินัยในตนเองกับความซื่อสัตย์ของเด็กไทย โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด รวม 5 ภาค ซึ่งกำลังเรียนอยู่ในชั้น ป.5 ม.ศ.2 และ ม.ศ.4 รวม 856 คน พบว่า

1. วินัยในตนเองมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับความซื่อสัตย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05
2. ระดับชั้นเรียนแตกต่างกันมีความซื่อสัตย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05 แต่วินัยในตนเองไม่แตกต่างกัน
3. ผู้ปกครองต่างระดับการศึกษากัน เด็กมีวินัยในตนเองและความซื่อสัตย์ไม่
แตกต่างกัน
4. เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูงมีวินัยในตนเองและมีความซื่อสัตย์สูงกว่าเด็ก
ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัย
ของ ฮาร์ทฮอร์น และเมย์ (Hartshorne and May citing Thompson. 1952 : 515) ที่ว่า
เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูงจะซื่อสัตย์สุจริตมากกว่าเด็กที่มีผลการ เรียนต่ำ
5. เด็กหญิงมีวินัยในตนเองและมีความซื่อสัตย์สูงกว่าเด็กชาย ที่ระดับ .05
6. เด็กต่างจังหวัดมีวินัยในตนเองสูงกว่าเด็กในกรุงเทพมหานคร ที่ระดับ .05
แต่มีความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน

จากเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ดังกล่าว จะเห็นได้ว่า จริยธรรมด้าน
ความซื่อสัตย์เป็นเรื่องที่ควรให้ความสนใจและเร่งดำเนินการปลูกฝังอย่างยิ่ง เพราะเป็นปัญหาที่
เกิดขึ้นติดต่อกันมานาน จึงจะเห็นได้จากผลงานวิจัยของ เสงี่ยม อินทรีย์ ที่ทำการวิจัยไว้ตั้งแต่
ปี พ.ศ. 2505 ได้พบว่า ปัญหาทางวินัยที่สำคัญของนักเรียนทั่วไปในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์
คือการพูดปด การคัดลอก การลักขโมย การหนีโรงเรียน ฯลฯ ซึ่งส่วนใหญ่สะท้อนถึงการไม่
มีความซื่อสัตย์ทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ และเมื่อเวลาล่วงเลยมานับสิบปี
ปัญหาที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วนั้นก็ยังไม่หมดสิ้นไป จึงจะเห็นได้จากผลการวิจัยของนิสิศปริญญาโทมหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์ ในปี พ.ศ. 2521 ซึ่งศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้น ม.ศ.3 ใน
ประเทศไทย ก็พบว่า นักเรียนในทุกภาคของไทยมีพฤติกรรมทางจริยธรรมที่ไม่พึงประสงค์มากที่สุด
ในค่าน การรักษาระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า จริยธรรม

ของเยาวชนไทยในค่านิยมที่ซบเซาอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ และเมื่อพิจารณาสภาพการณ์ทางสังคมไทยปัจจุบันประกอบแล้ว จะพบว่าสภาพโดยทั่วไปของสังคมไทยนั้น ประชาชนกำลังประสบปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างมาก ค่าครองชีพสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดปัญหาทุจริต คอร์รัปชันขึ้นทั้งในวงราชการและงานเอกชนทั่วไป ซึ่งส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของบ้านเมือง ทั้งนี้ ชานินทร์ ทรัพย์วิเชียร (ชานินทร์ ทรัพย์วิเชียร 2520 : 8) กล่าวไว้ว่า ผลเสียอันเนื่องมาจากการฉ้อราษฎร์บังหลวงหรือการขาดความซื่อสัตย์ของข้าราชการนั้น ไม่อาจคำนวณเป็นตัวเลขที่แน่นอนได้ แต่เป็นที่ยอมรับกันว่า การฉ้อราษฎร์บังหลวงส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของบ้านเมือง เกิดความเสื่อมทรามทางจิตใจของบุคคล และเป็นตัวอย่างที่เลวของอนุชนรุ่นหลัง นอกจากนี้ อานนท์ อภาภิรม (อานนท์ อภาภิรม 2517 : 63) ยังได้กล่าวว่า คนที่อยู่ในชนชั้นเศรษฐกิจและสังคมสูง ก็สามารถประกอบการทุจริตโดยใช้วิชาชีพของเขาได้ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของสุพัตรา สุภาพ (สุพัตรา สุภาพ 2515 : 57) ที่เห็นว่า แม้พวกที่มีอาชีพอยู่แล้วก็ยังชอบทำผิดกฎหมายในเรื่องการเงิน เช่น พอค้าหน้าภาษี นายธนาคารโกงเงินธนาคาร เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า ปัญหาการขาดความซื่อสัตย์เป็นปัญหาเรื้อรังมานานและเกิดขึ้นในทุกวัยทุกวงการ ซึ่งส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพและความมั่นคงของชาติอย่างยิ่ง จึงควรเร่งดำเนินการและหาวิธีการที่จะช่วยในการปลูกฝัง ส่งเสริม ให้สมาชิกของสังคมไทย เฉพาะอย่างยิ่ง เยาวชนของชาติที่จะเติบโตเป็นกำลังสำคัญต่อไปในอนาคต ให้เป็นบุคคลที่มีจริยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งจริยธรรมค่านิยมความซื่อสัตย์ ซึ่งเป็นหนึ่งในหลายค่านิยมของจริยธรรมที่สมาชิกของสังคมไทยควรจะได้รับปลูกฝังให้มีขึ้นในตนอย่างเร่งด่วนเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศชาติในด้านต่าง ๆ อีกต่อไป

เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้สื่อทัศนูปกรณ์ประเภทสไลด์และการ์ตูนเพื่อการศึกษา

ทัศนวัสดุที่ใช้ เป็นอุปกรณ์การสอนนั้นมีหลายชนิด แต่ชนิดหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สังเกตวิเคราะห์สิ่งที่ยื่นได้คือ รูปภาพ รูปภาพเป็นอุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมที่จะใช้ประกอบการสอนได้ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา และยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้เวลาในการศึกษา

รายละเอียดได้ถามความต้องการ บราวน์ (Brown, 1969 : 187) ได้ให้ความเห็นว่า
ความคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็นนามธรรมสามารถเรียนรู้ได้โดยอาศัยรูปภาพ

รูปภาพเหมาะกับนักเรียนมาก เพราะช่วยให้เด็กได้เห็นด้วยตา รูปภาพเป็นเสมือน
ภาษาสากล นักเรียนประถมศึกษาอาจเข้าใจความหมายของภาพ ๆ เดียวกันกับที่นักศึกษาใน
มหาวิทยาลัย เข้าใจได้ ข้อสำคัญประการหนึ่งคือ "คนเราไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ต่างก็ชอบดูรูปภาพ"
(ศึกษาธิการ, กระทรวง 2501 : 31)

สำหรับเด็กในระดับประถมศึกษาไม่ว่าจะเป็นประถมต้นหรือประถมปลายก็ตาม โดยส่วนรวม
แล้วคล้ายคลึงกัน คือชอบภาพที่ตื่นตาตื่นใจ มีสีสันสดใส เด็กเล็กชอบภาพโต ๆ สะดุดตา โดยไม่
จำเป็นต้องเหมือนจริง ส่วนเด็กโตชอบภาพเลียนแบบของจริงและสีเหมือนจริง สำหรับเด็กประถมปลาย
รูปภาพอาจมีขนาดเล็กลงได้ แต่สีควรเป็นจริงตามธรรมชาติ (วัชนี ศรีไพรวรรณ 2508 : 540)

รูปภาพมีหลายประเภท แต่ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและสังคมมากในัจจุบันคือ
ภาพการ์ตูน ซึ่งจะพบได้มากทั้งในห้องเรียนและในชีวิตประจำวันทั่วไป การ์ตูนมีคุณสมบัติที่จะดึงดูด
และเร้าความสนใจของเด็กได้มาก ความสะดุดตาของการ์ตูนจะทำให้ไม่เบื่อหน่ายและเข้าใจได้ดีกว่า
(सानิตย์ ภายภาค 2517 : 5)

จากการสำรวจของกรมวิชาการ เกี่ยวกับความสนใจและรสนิยมในการอ่านของเด็กและ
เยาวชนไทยในปี พ.ศ. 2519 (ศึกษาธิการ, กระทรวง 2520 : ไม่มีเลขหน้า) พบว่า
กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาจำนวน 1,350 คน ชอบอ่านหนังสือการ์ตูนมากที่สุด
และจากการศึกษาของประสงค์ สุรสิทธิ์ (ประสงค์ สุรสิทธิ์ 2515 : 37 - 39) ซึ่งได้ทดลอง
เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ความเข้าใจของนักเรียนจากการอ่านหนังสือบทเรียนภาษาอังกฤษ
ที่ผูกเป็นการ์ตูนเรื่อง รวม 3 กลุ่มทดลอง ผลปรากฏว่า กลุ่มที่อ่านบทเรียนที่ผูกเป็นการ์ตูนเรื่อง
มีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ

ในปี 2516 สุวัจน์ ศรีสง่า (สุวัจน์ ศรีสง่า 2516 : 77) ได้ศึกษาความสนใจ
ในการอ่านหนังสือการ์ตูนประเภทต่าง ๆ ของนักเรียน ปรากฏว่า นักเรียนอายุ 8 ปี สนใจการ์ตูน
ประกอบวรรณคดีและนิทานมากที่สุด นักเรียนอายุ 9 ปี และ 10 ปี สนใจการ์ตูนซ้ำชั้น ตกมากที่สุด

การนำการ์ตูนไปใช้ในการเรียนการสอนนี้มีผลการวิจัยของนักการศึกษาหลายคน สรุปตรงกันว่า เด็กมีความสนใจการ์ตูน ทำให้การสอนได้ผลดีขึ้น นักเรียนในชั้นต้น ๆ หรือแม้แต่นักเรียนในชั้นสูง ๆ ชอบอ่านการ์ตูนมาก ความนิยมหนังสือการ์ตูนของนักเรียนทำให้ครูในสหรัฐอเมริกาจำนวนมากนำการ์ตูนมาใช้ประกอบการสอนวิชาต่าง ๆ ทั้งในระดับประถมและมัธยม (สมพงษ์ ศิริเจริญ และคนอื่น ๆ 2506 : 59 - 60)

เบอร์ตัน (Burton. 1955 : 73 - 75) กล่าวถึงผลดีของหนังสือการ์ตูนว่าเป็นการสร้างความรู้สึกรวดถึงอกถึงใจได้เร็วกว่าการอ่านหนังสือธรรมดา เพราะมีลักษณะอาการตลอดจนสิ่งแวดล้อมและเหตุการณ์ต่าง ๆ ปรากฏให้เห็น ไม่จำเป็นต้องสร้างมโนภาพ หนังสือการ์ตูนจึงเป็นของทิพย์สำหรับเด็กที่ยังไม่ชอบการสร้างมโนภาพ

ในคำอธิบายของการ์ตูนนั้น ตามคตินิยมทางศิลปะของนักเขียนการ์ตูนจะมีลักษณะใหญ่ 2 แบบ คือ

1. แบบเลียนของจริง (Realistic Type) เป็นการเขียนให้มีลักษณะใกล้เคียงความเป็นจริงในธรรมชาติ ทั้งเรื่องสัดส่วน รูปร่าง ลักษณะท่าทาง และสภาพแวดล้อม จึงมีลักษณะใกล้เคียงกับความจริงมากแต่ไม่ถึงกับเป็นภาพเหมือนจริง

2. แบบล้อของจริง (Cartoon Type) เป็นภาพที่เขียนบิดเบือนไปจากความเป็นจริง มักเน้นเฉพาะลักษณะเด่น ๆ หรือที่สำคัญ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นการล้อเลียน และให้เกิดอารมณ์แก่ผู้ดู รูปร่าง หน้าตาและเรื่องราวเป็นเรื่องเกินความจริง ซึ่งไซเคินเบอร์ก (Zeidenberg. 1969 : 175 - 176) เรียกภาพแบบนี้ว่า ภาพล้อ

จากสรุปการประชุมปฏิบัติการและนิทรรศการ "การ์ตูนเพื่อพัฒนาเด็ก" ในปี 2523 ณ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (กลุ่มส่งเสริมสื่อมวลชนเพื่อเด็ก 2523 : 21) มีข้อสรุปที่น่าสนใจ เช่น

ข้อ 6. น่าจะได้มีการจัดทำการ์ตูนในรูปแบบอื่น ๆ เช่น สไลด์ ภาพยนตร์ โดยไม่จำเป็นต้องจำกัดอยู่เฉพาะในสื่อที่เรียกว่า สิ่งพิมพ์ เท่านั้น

ข้อ 7. เห็นว่าควรใช้การ์ตูนเป็นสื่อการเรียนการสอนให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับวิชาที่ยาก ๆ เพื่อเป็นการจูงใจให้เด็กเกิดความสนใจและทำความเข้าใจได้ง่ายขึ้น

จากการวิจัยและแนวคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับการค้นกับการเรียนการสอนดังกล่าวมานั้น ทำให้เกิดความคิดว่า น่าจะทดลองเสนอการ์ตูนเรื่องในรูปของสไลด์คีย์บาง เพราะจากการวิจัยสไลด์นี้มาได้ว่าเป็นสื่อการสอนที่น่าจะนำมาใช้ในการเรียนการสอนอย่างยิ่ง เพราะสามารถใช้สอนได้ทั้งประเภทเป็นกลุ่มและรายบุคคล สามารถจัดเรียงลำดับภาพได้ตามความเหมาะสมและราคาไม่แพงมากนัก (Kemp. 1968 : 36) และจากการวิจัยเรื่องสไลด์ประกอบเทปบันทึกเสียงของฮอล (Hall. 1971 อ้างจาก วิทยุสัมพันธ์ 2520 : 2) พบว่า การใช้สไลด์ประกอบเทปบันทึกเสียงสอนในห้องปฏิบัติการได้ผลดีมาก สามารถฉายทวนซ้ำได้ หยุดภาพได้ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจและจดจำได้นาน นอกจากนี้ ไฟโรจน์ เภาใจ (ไฟโรจน์ เภาใจ 2516 : 6) ยังได้กล่าวถึงคุณค่าของสไลด์ที่มีต่อการเรียนการสอนไว้หลายประการ เช่น

1. นักเรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง
2. ใช้แทนหรือลดขนาดของอุปกรณ์อื่น ๆ ที่มีขนาดไม่เหมาะสมกับห้องเรียนได้
3. ราคาไม่แพงเกินไป สามารถผลิตเองได้
4. เก็บรักษาง่าย คงทน ไม่เปลืองเนื้อที่ในการเก็บ
5. สะดวกในการเตรียมและใช้ ไม่ต้องใช้ห้องมีคามากนัก
6. เป็นที่รวมจุดสนใจและสอนได้ทุกวิชา

ฯลฯ

และในปี 2516 นี้ได้มีการทดลองใช้สไลด์ประกอบเทปด้วยวิธีต่าง ๆ สอนวิชาสุขศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปลายของ ไฟโรจน์ เภาใจ ผลปรากฏว่า การสอนแบบอธิบายเนื้อเรื่องประกอบสไลด์เพื่อบรรยายและอภิปรายซ้ำ ได้ผลดีกว่าวิธีอื่น ๆ ทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการจำ

ในปีเดียวกัน อดอง จิยะจันท์ (อดอง จิยะจันท์ 2516 : 37) ได้วิจัยเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ในวิชาช่างโดยวิธีสอนแบบสาธิตกับวิธีสอนโดยใช้สไลด์ลึ่มี่เสียงประกอบ ผลปรากฏว่า การใช้สไลด์ลึ่มี่เสียงประกอบให้ผลการเรียนรู้สูงกว่าการสาธิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในปีต่อมาประสงค์ นิเฒ่า (ประสงค์ นิเฒ่า 2517 : 60) ได้ศึกษาผลการใช้สไลด์ที่เป็นภาพถ่าย ภาพวาด และภาพลายเส้น ประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลปรากฏว่า การเรียนรู้และความคงทนในการจำจากการเรียนโดยการใช้สไลด์ทั้ง 3 แบบ ไม่แตกต่างกัน

จากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า การเรียนรู้ของมนุษย์เป็นผลของการได้รับแบบอย่างและแรงกระตุ้นทางสังคม ทำให้เกิดการเลียนแบบขึ้น และการเลียนแบบจะนำไปสู่การสร้างค่านิยมทางศีลธรรมของบุคคล ดังนั้น การให้แม่แบบที่ดีสามารถกระตุ้นให้บุคคลสนใจที่จะรับรู้และเก็บจำได้ จึงเป็นการช่วยให้บุคคลสามารถแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อสังคมได้ดีกว่าบุคคลที่ไม่ได้รับแบบอย่าง และโดยเหตุที่ผลการวิจัยเกี่ยวกับการใช้สไลด์ประกอบเทปในการเรียนการสอนพบว่า การใช้สไลด์ประกอบเทปใช้ได้ผลดีกว่าการใช้สไลด์ในรูปแบบอื่น ๆ ดังนั้นในการศึกษาทดลองครั้งนี้จึงได้สร้างแม่แบบที่เป็นโสตทัศนูปกรณ์ประเภทสไลด์การ์ตูนเรื่องประกอบเทป ซึ่งเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ในด้านต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแม่แบบในการพัฒนาจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ซึ่งผลจากการศึกษาวิจัยนี้ จะเป็นแนวทางในการพิจารณาใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านอื่น ๆ ต่อไป

สมมติฐานในการศึกษา

กลุ่มที่ได้รับแม่แบบความซื่อสัตย์จะมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับแม่แบบ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาคั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 40 คน เนื่องจากการทดลองต้องอาศัยความร่วมมือจากทางโรงเรียนทั้งในด้านการจัดหา สถานที่ และความสะดวกอื่น ๆ บางประการ ดังนั้นในการเลือกโรงเรียนเพื่อใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างจึงใช้วิธีสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 1 โรงเรียน จากโรงเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดเลย โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

1. เป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษาในอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย
2. ผู้บริหารและคณะครูในโรงเรียนยินดีให้ความร่วมมือในการศึกษาทดลอง
3. นักเรียนในระดับชั้นที่จะทำการทดลองมีภูมิหลังต่างกัน
4. สะดวกในการจัดเตรียมและดำเนินการทดลอง

วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการดังนี้

1. ติดต่อโรงเรียนที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดในการเลือกโรงเรียน
2. สอบวัตต์ทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. ตรวจสอบให้คะแนนจากการสอบวัตต์ในข้อ 2 ตามเกณฑ์ที่กำหนดในการสอบวัตต์
4. เรียงลำดับคะแนนจากสูงไปต่ำ แล้วแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มสูง กลุ่มกลาง และกลุ่มต่ำ ตามเกณฑ์ดังนี้

4.1 นักเรียนที่ได้คะแนนจากการสอบวัตต์ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ขึ้นไป จัดอยู่ในกลุ่มสูง

4.2 นักเรียนที่ได้คะแนนจากการสอบวัดตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จัดอยู่ในกลุ่มต่ำ

4.3 นักเรียนที่ได้คะแนนจากการสอบวัดอยู่ระหว่าง เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 - 75 จัดอยู่ในกลุ่มกลาง

5. หาสัดส่วนของจำนวนนักเรียนที่จัดอยู่ในกลุ่มสูง กลุ่มกลาง และกลุ่มต่ำ แล้วสุ่มนักเรียนจากทุกกลุ่มออกมาตามสัดส่วนโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ให้ได้กลุ่มละ 20 คน จำนวน 2 กลุ่ม เพื่อใช้เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	สูง		กลาง		ต่ำ		รวม
	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	
กลุ่มทดลอง	1	4	5	5	2	3	20
กลุ่มควบคุม	4	1	6	4	3	2	20

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและการสร้าง เครื่องมือ

1. แบบสอบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองและปรับปรุงจากแบบสอบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันทึก (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันทึก 2520 : 251 - 252) ลักษณะของแบบสอบวัดเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 4 หน่วย (Scale) เริ่มจากเห็นด้วยอย่างยิ่ง จนถึงไม่เห็นด้วยเลย ทั้งนี้เหตุผลที่ทัศนคติเชิงจริยธรรมมีคุณสมบัติที่จะทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้แม่นยำกว่าการใช้ความรู้เกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมของบุคคลเพียงอย่างเดียว (ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2522 : 3)

1.1 เกณฑ์ในการสร้างและคัดเลือกข้อความ เพื่อใช้ เป็นแบบสอบวัดทัศนคติเชิง จริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ ใช้เกณฑ์ดังนี้

1.1.1 เป็นข้อความที่แสดงถึงพฤติกรรมหรือการกระทำที่คนส่วนใหญ่มี โอกาสกระทำหรือพบเห็นได้ในชีวิตจริง

1.1.2 ข้อความนั้นมิใช่ข้อความที่แสดงถึงความเป็นจริง (Fact) แต่ เป็นการนำไปสู่คำถาม เพื่อทราบถึงความรู้สึกของบุคคลต่อเรื่องนั้น ๆ

1.1.3 เป็นข้อความสั้น ๆ แต่มีความหมายชัดเจน

1.1.4 เกี่ยวข้องกับเรื่องของความซื่อสัตย์ด้านต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ใน

นियามปฏิบัติการ

1.2 การสร้างแบบสอบวัด ทำเนิการดังนี้

1.2.1 แบ่ง เนื้อหาของความซื่อสัตย์ออกเป็น 5 ด้าน ตามที่รวบรวมได้ จากความหมายของความซื่อสัตย์

1.2.2 รวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียน ในระดับประถมศึกษาที่แสดงถึงการมีความซื่อสัตย์ในด้านต่าง ๆ โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิดไป สอบตามจากนิสิตวิชาเอกการประถมศึกษา นิสิตปริญญาโทการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และครูที่สอนในระดับประถมศึกษา เพื่อรวบรวมพฤติกรรมหรือการกระทำมาใช้ เป็น แนวทางในการสร้างข้อความที่จะใช้วัดทัศนคติเชิงจริยธรรม เกี่ยวกับความซื่อสัตย์

1.2.3 สร้าง ข้อความ เพื่อใช้วัดทัศนคติเชิงจริยธรรม เกี่ยวกับความซื่อสัตย์ ทั้ง 5 ด้าน ซึ่งประกอบด้วยข้อความเชิงบวกและเชิงลบ จำนวน 40 ข้อความ

1.2.4 นำข้อความที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้อำนวยการชำนาญทางภาษาไทยและการสอบวัด เพื่อพิจารณาความถูกต้อง เหมาะสมทางภาษาและการสอบวัด

1.2.5 แก้ไข ปรับปรุงข้อความใหม่ เพื่อความถูกต้องและเหมาะสม แล้วคัดเลือกไว้เพียง 30 ข้อความ เพื่อใช้ เป็นแบบสอบวัดที่จะนำไปทดลองใช้ เพื่อหาคุณภาพของ แบบสอบวัดก่อนการนำมาใช้จริง

1.2.6 ทดลองใช้แบบสอบวัดเพื่อหาคุณภาพของแบบสอบวัดและแก้ไขข้อบกพร่องก่อนนำไปใช้จริง โดยนำไปสอบวัดกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเมืองเลย จังหวัดเลย ปีการศึกษา 2523 จำนวน 130 คน แล้วดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องและหาคุณภาพของแบบสอบวัดดังนี้

1.2.6.1 คัดเลือกแบบสอบวัดที่นำไปสอบวัดเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์มาใช้ในการวิเคราะห์ ซึ่งคัดเลือกได้จำนวน 112 ฉบับ จาก 130 ฉบับ

1.2.6.2 ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดในการสอบวัด

1.2.6.3 เรียงคะแนนจากสูงสุดไปต่ำสุด แล้วนำ 25 เปอร์เซนต์ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำมาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ เพื่อคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีอำนาจจำแนกสูงคือมีค่า t ตั้งแต่ 2.0 ขึ้นไปมาใช้ในการสอบวัด ซึ่งคัดเลือกได้จำนวน 25 ข้อ

1.2.6.4 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบวัดที่จะใช้ในการทดลองจริงโดยใช้ Alpha Coefficient ของ Cronbach ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98

ตัวอย่างแบบสอบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์

คำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามชุดนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะสำรวจความรู้สึกของนักเรียนเกี่ยวกับการกระทำหรือพฤติกรรมของบุคคลในข้อความที่กำหนดให้ว่า นักเรียนมีความรู้สึกเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับการกระทำในข้อความที่กำหนดให้นั้นมากหรือน้อยเพียงไร ดังนั้นในการตอบแบบสอบถามจึงควรปฏิบัติดังนี้

1. ก่อนตอบแบบสอบถามแต่ละข้อ โปรดอ่านข้อความที่กำหนดให้ ให้เข้าใจเสียก่อน
2. เมื่อเข้าใจข้อความที่อ่านแล้ว จึงพิจารณาคัดสินใจเลือกคำตอบ โดยกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด

3. คำตอบของนักเรียน ไม่มีคำตอบใดผิด แต่คำตอบอาจแตกต่างกันไปตามความรู้สึกหรือความคิดเห็นของแต่ละคน

4. โปรดตอบคำถามทุกข้อ เพราะถ้าข้อใดข้อหนึ่งขาดไป แบบสอบถามนี้จะใช้ไม่ได้ทันที

ตัวอย่าง

ข้อที่	ความคิดเห็น	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ค่อนข้างเห็นด้วย	ไม่ค่อยเห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยเลย
0	ในการแข่งขัน คนใจเท่านั้นที่ไม่ยอมโงงเมื่อมีโอกาส			/	
00	ความจริง เป็นสิ่งไม่ตาย แต่คนที่พูดจริงมักตาย	/			

จากตัวอย่าง แสดงว่า นักเรียนพิจารณาข้อความที่กำหนดให้แล้ว นักเรียนไม่ค่อยเห็นด้วยกับการกระทำในข้อความที่ (0) จึงกาเครื่องหมาย / ลงในช่อง "ไม่ค่อยเห็นด้วย" ส่วนการกระทำในข้อความที่ (00) นั้น นักเรียนเห็นด้วยอย่างยิ่ง จึงกาเครื่องหมาย / ลงในช่อง "เห็นด้วยอย่างยิ่ง"

ถ้าคุณตัวอย่างแล้วยังไม่เข้าใจ โปรดตามกรรมการให้เข้าใจเสียก่อนแล้วจึงลงมือทำต่อไป

1.3 เกณฑ์การตรวจให้คะแนน

จากตัวอย่างข้อแรกให้คะแนนเป็น 3 คะแนน ส่วนข้อที่ 2 ให้คะแนนเป็น 1 คะแนน ทั้งนี้โดยยึดหลักดังนี้

1.3.1 ถ้าข้อความที่กำหนดให้แสดงถึงการมีความซื่อสัตย์ การตรวจให้คะแนนเริ่มจาก "เห็นด้วยอย่างยิ่ง" ได้ 4 คะแนน แล้วลดลงไปเป็น 3, 2 และ 1 ตามลำดับ

1.3.2 ถ้าข้อความที่กำหนดให้แสดงถึงการไม่มีความซื่อสัตย์ การตรวจให้คะแนนเริ่มจาก "เห็นด้วยอย่างยิ่ง" ได้ 1 คะแนน แล้วเพิ่มเป็น 2, 3 และ 4 ตามลำดับ ดังนั้นค่าคะแนนของแบบสอบถามแต่ละข้อจึงอยู่ระหว่าง 1 - 4 คะแนน

2. แม่แบบ ลักษณะเป็นสไลด์สีการ์ตูนมีเสียงประกอบบันทึกในแถบเสียงจำนวน 5 เรื่อง มีเนื้อหาเกี่ยวกับความซื่อสัตย์และความไม่ซื่อสัตย์ รวมทั้งผลที่ได้รับ การสร้างแม่แบบดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎีแม่แบบและงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้แม่แบบ เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนและสร้างแม่แบบในการทดลอง

2.2 ศึกษาข้อบกพร่องของงานวิจัยเกี่ยวกับความซื่อสัตย์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนข้อบกพร่องในการสร้างแม่แบบและกำหนดนิยามปฏิบัติการในการทดลอง

2.3 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้สไลด์คอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา เพื่อหาเทคนิคและวิธีการเสนอแม่แบบ

2.4 สร้างและคัดเลือกเรื่องที่จะใช้ เป็นเรื่องแม่แบบตามแนวทางที่กำหนดไว้ในนิยามปฏิบัติการ

2.5 ตรวจสอบ ปรับปรุง เรื่องที่จะใช้ เป็นเรื่องแม่แบบโดยผู้ชำนาญทางจริยธรรม ภาษา และจิตวิทยา

2.6 เขียนบท (Script) สำหรับสร้างสไลด์แม่แบบจากเรื่องแม่แบบที่ได้รับการตรวจสอบแล้ว

2.7 ตรวจสอบความเหมาะสมของบทสไลด์ที่สร้างขึ้นโดยผู้ชำนาญทางภาษาและเทคโนโลยีการศึกษา

2.8 สร้างภาพประกอบบทที่ตรวจสอบแล้ว

2.9 ตรวจสอบความเหมาะสมของภาพที่สร้างประกอบบทสไลด์โดยผู้ชำนาญทางเทคโนโลยีการศึกษา

- 2.10 ถ่ายทำสไลด์จากภาพต้นแบบ
  - 2.11 บันทึกเสียงประกอบสไลด์
  - 2.12 ทดลองใช้สไลด์แม่แบบ (Pilot Study) ก่อนนำไปทดลองจริง โดยนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดเลย ซึ่งไม่ได้ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลอง
3. เครื่องฉายสไลด์
  4. จอรับภาพ
  5. เทปบันทึกเสียงพร้อมเครื่องเล่น
  6. อุปกรณ์อื่น ๆ ที่จำเป็นในการทดลองแต่ละครั้ง

การหาคุณภาพของ เครื่องมือ

1. แบบสอบถามทัศนคติเชิงจริยธรรม เกี่ยวกับความซื่อสัตย์
  - 1.1 หาความเที่ยงตรงของ เนื้อหาของแบบสอบถามโดยวิธี Face Validity โดยผู้ชำนาญทางจริยธรรมและการสอบวัด
    - 1.2 หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยนำแบบสอบถามจำนวน 30 ข้อ ที่ผ่านการตรวจแก้แล้ว ไปสอบวัดกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนเมืองเลย จังหวัดเลย จำนวน 130 คน ทำการตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดจากแบบสอบถามที่มีสมบูรณจำนวน 112 ฉบับ แล้วนำมาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซนต์ เลือกเอาเฉพาะข้อที่มีอำนาจจำแนกสูงได้จำนวน 25 ข้อ มีค่า r ตั้งแต่ 2.0 ถึง 11.2802 ทั้งแสดงไว้ในภาคผนวก
    - 1.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้ Alpha Coefficient ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98
  2. แม่แบบ
    - 2.1 หาความเที่ยงตรงของ เนื้อหาโดยวิธี Face Validity โดยผู้ชำนาญทางจริยธรรม

2.2 การทดลองใช้แม่แบบ (Pilot Study) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมก่อนนำไปใช้จริง โดยนำไปทดลองใช้กับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของจังหวัดเลย ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับกลุ่มทดลอง

วิธีดำเนินการทดลอง

1. เลือกโรงเรียนที่จะใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลองและสอบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ของนักเรียน แล้วสุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตามวิธีการที่กล่าวมาแล้วในวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. ดำเนินการให้แม่แบบแก่กลุ่มทดลองตามโครงการที่วางไว้ ลักษณะการให้แม่แบบแต่ละครั้งประกอบด้วย การเสนอแม่แบบและการสรุปอภิปราย รวมทั้งกิจกรรมหลังการให้แม่แบบแต่ละครั้ง ระยะเวลาในการให้แม่แบบใช้เวลา 5 วัน วันละ 1 ชั่วโมง
3. หลังจากให้แม่แบบครบตามโครงการแล้ว ทำการสอบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมอีกครั้งหนึ่ง โดยใช้แบบสอบวัดเดิม
4. นำข้อมูลจากการสอบวัดมาวิเคราะห์ทางสถิติ

โครงการทดลองใช้เทคนิค "แม่แบบ"

การทดลองครั้งที่ 1

แม่แบบที่ใช้	"รางวัลแห่งความซื่อสัตย์"
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อเสนอตัวอย่างพฤติกรรมที่สังคมยอมรับและไม่ยอมรับ และหลังจากการให้แม่แบบแล้วนักเรียนสามารถตัดสินใจว่า พฤติกรรมใดของแม่แบบเป็นพฤติกรรมที่สังคมยอมรับหรือไม่ยอมรับอย่างน้อย 3 พฤติกรรม 2. เพื่อส่งเสริมการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในการตัดสินใจปัญหา โดยนักเรียนสามารถจัดอันดับพฤติกรรมของแม่แบบที่ควรแก่การเลียนแบบจากมากไปน้อยได้ถูกต้อง จำนวน 3 ใน 5 อันดับ

- กิจกรรม
1. นำเข้าสู่การเสนอแม่แบบ ประมาณ 5 นาที
  2. เสนอแม่แบบ "รางวัลแห่งความซื่อสัตย์" ประมาณ 15 นาที
  3. ให้อุ้รับแบบร่วมกัน สรุป อภิปราย เกี่ยวกับพฤติกรรมของแม่แบบ ประมาณ 25 นาที
  4. จัดแยกประเภทพฤติกรรมของแม่แบบออกเป็นพฤติกรรมที่ควรแก่การ เลียนแบบ และไม่ควรแก่การ เลียนแบบ หรือพฤติกรรมที่สังคมยอมรับและไม่ยอมรับ ประมาณ 10 นาที
  5. จัดอันดับพฤติกรรมที่ควรแก่การ เลียนแบบจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด แล้วให้บันทึก ลงในตารางที่กำหนด ประมาณ 5 นาที

อุปกรณ์ ตารางบันทึกพฤติกรรมของแม่แบบที่ควรแก่การ เลียนแบบตามลำดับจากมากที่สุดไปน้อย

ตารางจัดอันดับพฤติกรรมที่ควรแก่การ เลียนแบบของแม่แบบ

อันดับที่	ชื่อแม่แบบ	พฤติกรรมที่ควรแก่การ เลียนแบบ หรือไม่ควรแก่การ เลียนแบบ	เหตุผลที่ควร เลียนแบบ หรือไม่ควร เลียนแบบ
1			
2			
3			
4			
5			

การทดสอบครั้งที่ 2

แม่แบบที่ใช้ "ของฝากจากครูอำภา"

จุดมุ่งหมาย เพื่อเสนอตัวอย่างพฤติกรรมซึ่งแสดงถึงการมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและการไม่ซื่อสัตย์ต่อตนเอง โดย

1. หลังจากได้รับแม่แบบแล้วนักเรียนสามารถแยกได้ว่าพฤติกรรมใดของแม่แบบแสดงถึงการมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองหรือไม่ซื่อสัตย์ต่อตนเอง
2. ยกตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองหรือไม่ซื่อสัตย์ต่อตนเองได้ถูกต้อง

กิจกรรม

1. นำเข้าสู่การเสนอแม่แบบ ประมาณ 3 นาที
2. เสนอแม่แบบ "ของฝากจากครูอำภา" ประมาณ 12 นาที
3. ให้ผู้รับแบบสรุป อภิปรายเกี่ยวกับพฤติกรรมของแม่แบบที่สำคัญในเรื่องแม่แบบคือ วิริช และสุรัชย์ เพื่อหาข้อสรุปร่วมกันว่า พฤติกรรมใดของแม่แบบที่ควรแก่การเลียนแบบหรือไม่ควรแก่การเลียนแบบ ประมาณ 25 นาที
4. ให้ผู้รับแบบร่วมกันเสนอและคัดเลือกพฤติกรรมอื่น ๆ ในชีวิตประจำวันที่แตกต่างกันจากที่เสนอไว้ในแม่แบบซึ่งแสดงถึงการมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ประมาณ 10 นาที
5. ให้ผู้รับแบบสำรวจตนเองว่าเคยทำอะไรบ้างที่แสดงว่าตนมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองรวมทั้งบอกผลที่ได้รับจากการกระทำนั้น ๆ แล้วบันทึกลงในตาราง "ประกาศนียบัตรแห่งความดี" ประมาณ 10 นาที

อุปกรณ์

ตารางบันทึกการสำรวจตนเอง "ประกาศนียบัตรแห่งความดี"

ประกาศนียบัตรแห่งความดี

ข้าพเจ้า ..... ได้สำรวจตนเองแล้ว พบว่า ข้าพเจ้าเคยมี
พฤติกรรมที่แสดงว่าข้าพเจ้ามีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง คือ

พฤติกรรม	ผลที่ปรากฏ

การทดลองครั้งที่ 3

แม่แบบที่ใช้ "บทเรียนราคาแพง"

- จุดมุ่งหมาย
1. เพื่อเสนอตัวอย่างของการไม่ซื่อสัตย์ต่อระเบียบ กฎเกณฑ์ รวมทั้งผลที่ได้รับจากการกระทำนั้น
  2. เพื่อเสนอตัวอย่างการตัดสินใจในการกระทำซึ่งส่งผลให้บุคคลนั้น ๆ กลายเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมเชิงนิมานหรือนิเสธต่อระเบียบ กฎเกณฑ์
  3. เพื่อให้สามารถตัดสินใจว่า พฤติกรรมใดแสดงถึงการซื่อสัตย์หรือไม่ซื่อสัตย์ต่อระเบียบ กฎเกณฑ์ จารีต ประเพณี วัฒนธรรม กฎหมาย

กิจกรรม

1. นำเข้าสู่การเสนอแม่แบบ ประมาณ 3 นาที
2. เสนอแม่แบบ "บทเรียนราคาแพง" 13 นาที
3. อภิปราย เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับพฤติกรรมของแม่แบบที่ควร เลียนแบบหรือไม่ควร เลียนแบบ ประมาณ 20 นาที

กิจกรรม (ต่อ) 4. แบ่งกลุ่มย่อย 3 - 5 คน เพื่อหาตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการไม่ซื่อสัตย์
 ต่อระเบียบ กฎเกณฑ์ จารีต ประเพณี วัฒนธรรม กฎหมาย ฯลฯ
 ซึ่งผู้อยู่ในวัยเดียวกับผู้รับแบบควรรหาบ ประมาณ 20 นาที

อุปกรณ์ ตารางบันทึกพฤติกรรมที่แสดงถึงการไม่ซื่อสัตย์ต่อระเบียบ กฎเกณฑ์ จารีต
 ประเพณี กฎหมาย ที่ควรรหาบ

พฤติกรรมที่แสดงถึงการไม่ซื่อสัตย์ต่อระเบียบ กฎเกณฑ์ จารีต ประเพณี กฎหมาย

พฤติกรรม	ประเภทของความซื่อสัตย์

การทดลองครั้งที่ 4

แม่แบบที่ใช้	"หัวหน้าห้อง"
จุดมุ่งหมาย	เพื่อเสนอตัวอย่างของการมีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ และสามารถบอกได้ว่าพฤติกรรมใดควรแก่การเลียนแบบหรือไม่ควรเลียนแบบ
กิจกรรม	<ol style="list-style-type: none"> 1. นำเข้าสู่การเสนอแม่แบบ ประมาณ 3 นาที 2. เสนอแม่แบบ "หัวหน้าห้อง" 15 นาที 3. ให้ผู้รับแบบร่วมกันวิเคราะห์พฤติกรรมของแม่แบบ คือ "เชิควุฒิ" ว่าควรแก่การเลียนแบบหรือไม่ เพราะเหตุใด ประมาณ 20 นาที 4. ให้ผู้รับแบบร่วมกันอภิปรายว่า ถ้าผู้รับแบบต้องประสบกับปัญหาทั้ง เช่น "เชิควุฒิ" ในเรื่องแม่แบบแล้ว จะมีวิธีแก้ปัญหที่เกิดขึ้นอย่างไร เพราะเหตุใดจึงใช้วิธีนั้น ประมาณ 20 นาที
อุปกรณ์	กระดาษสำหรับผู้รับแบบวิเคราะห์พฤติกรรมของแม่แบบ และวิธีการแก้ปัญหของผู้รับแบบ เมื่อประสบกับปัญหาทั้ง เช่นที่แม่แบบประสบ

การทดลองครั้งที่ 5

แม่แบบที่ใช้	"เพื่อน"
จุดมุ่งหมาย	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อเสนอตัวอย่าง การปฏิบัติตนคือ เพื่อน 2. เพื่อเสนอตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีความซื่อสัตย์ต่อเพื่อน 3. เพื่อให้สามารถตัดสินใจว่าพฤติกรรมใดมีความถูกต้อง เหมาะสม ที่จะปฏิบัติต่อเพื่อนหรือไม่
กิจกรรม	<ol style="list-style-type: none"> 1. นำเข้าสู่การเสนอแม่แบบ ประมาณ 3 นาที 2. เสนอแม่แบบ "เพื่อน" 7 นาที 3. สรุปสาระของเรื่องแม่แบบ ประมาณ 5 นาที

- กิจกรรม (ต่อ) 4. อภิปรายเกี่ยวกับการตัดสินใจของแม่แบบ "วันเพ็ญ" ในเรื่องแม่แบบว่าเป็นการตัดสินใจในทางที่ถูกต้อง เหมาะสม หรือไม่ เพราะเหตุใด ประมาณ 20 นาที
5. ให้ผู้รับแบบแสดงความคิดเห็นส่วนตัวว่า ถ้าผู้รับแบบเป็น "วันเพ็ญ" แล้ว จะตัดสินใจอย่างไร เพราะเหตุใด ประมาณ 20 นาที
- อุปกรณ์ กระดาษสำหรับผู้รับแบบทดลองวางโครงร่างสำหรับการอภิปรายและแสดงความคิดเห็น

สถิติที่ใช้ในการศึกษา

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่าเฉลี่ย

$$\text{สูตร } \bar{X} = \frac{\sum X}{N} \quad (\text{ลวน สายยศ และอังคณา ทันศิริรัตนานนท์ 2515 : 51})$$

เมื่อ $\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ยของคะแนน

$\sum X$ = ผลรวมทั้งหมดของคะแนน

N = จำนวนคะแนนในข้อมูลนั้น

1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$$\text{สูตร } S = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}} \quad (\text{ลวน สายยศ และอังคณา ทันศิริรัตนานนท์ 2515 : 100})$$

เมื่อ S = ความเบี่ยงเบน

$\sum X$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\sum X^2$ = ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

N = จำนวนคน

2. หาค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์

$$\text{สูตร } PR = \frac{(cf + \frac{1}{2}f)100}{N} \quad (\text{ลวน สายยศ และอังคณา คัมภีร์รัตนานนท์ 2515 : 87})$$

เมื่อ cf = ความถี่สะสม

N = จำนวนข้อมูล

3. หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามที่ใช้ t - test แบบ Independent Sample

$$\text{สูตร } t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{s_H^2}{N_H} + \frac{s_L^2}{N_L}}} \quad (\text{Edwards. 1960 : 104})$$

เมื่อ t = ค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนในแต่ละข้อของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ

N_H, N_L = จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ

$\bar{X}_H, \bar{X}_L$ = คะแนนเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละข้อของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ

s_H^2, s_L^2 = ความแปรปรวนของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ

4. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้ Alpha Coefficient ของ Cronbach

$$\text{สูตร } r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_X^2} \right] \quad (\text{อนันต์ ศรีโสภณ 2521 : 265})$$

เมื่อ r_{tt} = ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

n = จำนวนข้อของแบบสอบถาม

$\sum s_i^2$ = ผลรวมของความแปรปรวนรายข้อ

s_X^2 = ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งหมด

5. หาค่าความแตกต่างของคะแนนจากการสอบวัดหลังการทดลอง ระหว่าง กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยใช้ t -test (Pooled Variance) แบบ Independent Sample มีค่า $df = n_1 + n_2 - 2$

$$\text{สูตร } t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}} \quad \begin{array}{l} \text{(ล้วน สายยศ และอังคณา คณิตรัตนานนท์} \\ \text{2515 : 217)} \end{array}$$

เมื่อ t = ค่าที่ใช้พิจารณาใน t -distribution

$\bar{X}_1, \bar{X}_2$ = คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

S_1^2, S_2^2 = คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

n_1, n_2 = จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

6. หาค่าความแตกต่างของคะแนนจากการสอบวัดก่อนและหลังการทดลอง เป็นรายกลุ่ม โดยใช้ t -test แบบ Dependent Sample มีค่า $df = n - 1$

$$\text{สูตร } t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n\sum D^2 - (\sum D)^2}{n(n-1)}}} \quad \begin{array}{l} \text{(ล้วน สายยศ และอังคณา คณิตรัตนานนท์} \\ \text{2515 : 220)} \end{array}$$

เมื่อ t = ค่าที่ใช้พิจารณาใน t -distribution

n = จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง

D = ผลต่างของคะแนนจากการสอบวัดก่อนและหลังการทดลอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมาย จะกระทำตามลำดับ ดังนี้

1. เปรียบเทียบความแตกต่างของควมมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง
2. เปรียบเทียบความแตกต่างของควมมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ก่อนและหลังการทดลองเป็นรายกลุ่ม
3. เปรียบเทียบความแตกต่างของควมมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน t - distribution
$\bar{D}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนความแตกต่าง
$S_{\bar{D}}$	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของคะแนนเฉลี่ย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์ต่อไปนี้เป็นผลจากการสอบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ซึ่งใช้เป็นตัวพิจารณาความมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาครั้งนี้ คะแนนจากการสอบวัดเมื่อนำมาวิเคราะห์แล้วปรากฏผลดังนี้

1. ความมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนดำเนินการทดลอง

เมื่อนำคะแนนจากการสอบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมาเปรียบเทียบกัน เพื่อศึกษาว่า พื้นฐานความมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของทั้งสองกลุ่มเหมือนกันหรือแตกต่างกันก่อนที่จะดำเนินการให้แม่แบบ ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 2 ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยจากการสอบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S^2	t
กลุ่มทดลอง	20	74	11.34	- 0.1525
กลุ่มควบคุม	20	75.5	8.25	

จากตาราง 2 แสดงว่า คะแนนจากการสอบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ของทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีพื้นฐานความมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน

2. ความแตกต่างของความมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ระหว่าง ก่อนการทดลอง กับหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

นำคะแนนจากการสอบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมาเปรียบเทียบกันเป็นรายกลุ่ม เพื่อให้ทราบว่าภายหลังการทดลองแล้วมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในกลุ่มใดหรือไม่ ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 3 ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยจากการสอบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$ ก่อนการทดลอง	$\bar{X}$ หลังการทดลอง	$\bar{D}$	$S_{\bar{D}}$	t
กลุ่มทดลอง	20	74.0	84.5	10.95	1.49	7.3489**
กลุ่มควบคุม	20	75.5	75.85	0.20	1.005	0.1980

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 แสดงว่า คะแนนจากการสอบวัดก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่คะแนนจากการสอบวัดก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือความมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองภายหลังการทดลองแตกต่างจากก่อนการทดลองอย่างเด่นชัด แต่สำหรับกลุ่มควบคุมนั้นความมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ก่อนและหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน

3. ความแตกต่างของควมมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม
ภายหลังการทดลอง

นำคะแนนจากการสอบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ภายหลังการทดลองของ กลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมมาเปรียบเทียบกัน เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ว่า กลุ่มทดลองซึ่งได้รับแม่แบบจากการทดลองจะมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สูงกว่ากลุ่มควบคุม ผลปรากฏดังนี้

ตาราง 4 ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยจากการสอบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ภายหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S^2	t
กลุ่มทดลอง	20	84.50	67.84	3.486**
กลุ่มควบคุม	20	75.85	55.61	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 แสดงว่า คะแนนจากการสอบวัดทัศนคติหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าเฉลี่ยของคะแนนจากการสอบวัดทัศนคติหลังการทดลองของกลุ่มทดลองสูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนจากการสอบวัดทัศนคติหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม (ดูตาราง 3) จึงกล่าวได้ว่า ภายหลังการทดลองให้แม่แบบแก่กลุ่มทดลองแล้ว กลุ่มทดลองมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างเด่นชัด.

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาผลของการใช้เทคนิค "แม่แบบ" เพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์

กลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชายหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2524 ของโรงเรียนเมืองเลย จังหวัดเลย จำนวน 40 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. แบบสอบถามทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ซึ่งผู้วิจัยปรับปรุงจากแบบสอบถามทัศนคติเชิงจริยธรรมของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจินติก มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .98
2. แม่แบบ เสนอในรูปแบบสไลด์สีการ์ตูนมีเสียงประกอบบันทึกในแถบเสียง จำนวน 5 เรื่อง มีเนื้อหาเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ซึ่งแยกกล่าวเป็น 5 ด้าน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. สร้างแบบสอบถามทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ขึ้น โดยดัดแปลงมาจากแบบสอบถามทัศนคติเชิงจริยธรรมของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจินติก แล้วสร้างข้อความสำหรับสอบวัดขึ้นเพิ่มเติมเพื่อให้วัดได้ครบทั้ง 5 ด้านของความซื่อสัตย์ตามที่กำหนดในนิยามศัพท์เฉพาะ

2. สร้างเรื่องแม่แบบ 5 เรื่อง ให้นักเรียนเรื่องเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ 5 ด้าน แล้วสร้างสไลด์แม่แบบจากเรื่องแม่แบบที่สร้างขึ้น
3. ทำการศึกษาทดลองให้แม่แบบตามโครงการที่กำหนด โดยใช้สไลด์แม่แบบที่สร้างขึ้น เป็นเครื่องมือในการให้แม่แบบแก่กลุ่มทดลอง ซึ่งผ่านการสอบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์มาแล้วจำนวน 20 คน
4. เมื่อให้แม่แบบครบตามโครงการแล้ว ทำการสอบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมอีกครั้งหนึ่ง นำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ใช้ t - test (Pooled Variance) เพื่อทดสอบความแตกต่างของควมมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง และเพื่อทดสอบความแตกต่างของควมมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมภายหลังการทดลอง
2. ใช้ t - test (Dependent Sample) เพื่อทดสอบความแตกต่างของควมมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ระหว่างก่อนและหลังการทดลองของแต่ละกลุ่ม

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. ผลการวิเคราะห์พื้นฐานความมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมก่อนดำเนินการให้แม่แบบ พบว่าทั้งสองกลุ่มมีพื้นฐานจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนจากการสอบวัดก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เท่ากับ 74.0 และ 75.5 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของความมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง เป็นรายกลุ่ม พบว่า ภายหลังจากการทดลองแล้วกลุ่มทดลองมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์แตกต่างจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ความมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลอง ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของความมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ภายหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม พบว่า กลุ่มทดลองซึ่งได้รับแม่แบบมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์แตกต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนจากการสอบวัดหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เท่ากับ 84.5 และ 75.5 ตามลำดับ แสดงว่ากลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นอย่างเด่นชัด แต่กลุ่มควบคุมไม่พบว่ามี การเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน

จากการทดลองใช้เทคนิค "แม่แบบ" และทำการสอบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมเพื่อทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในการทดลองครั้งนี้ สรุปได้ว่าการให้แม่แบบมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในส่วนบุคคลได้ และผลจากการทดลองครั้งนี้ก็ปรากฏว่า ผู้ได้รับแม่แบบเกี่ยวกับความซื่อสัตย์มีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ตามปทัสฐานของสังคมมากขึ้น

อภิปรายผล

การศึกษาทดลองครั้งนี้ เป็นการทดลองใช้เทคนิค "แม่แบบ" เพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ โดยเปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิค "แม่แบบ" กับการไม่ใช้เทคนิค "แม่แบบ" ว่ามีการเปลี่ยนแปลงที่ต่างกันหรือไม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองทั้งสองกลุ่มมีพื้นฐานจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน กล่าวคือค่าเฉลี่ยของคะแนนจากการสอบวัดก่อนดำเนินการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เท่ากับ 74.0 และ 75.5 ตามลำดับ ซึ่งจากการเปรียบเทียบโดยใช้ $t - test$ ปรากฏว่าทั้งสองกลุ่มมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

แต่หลังจากการทดลองใช้เทคนิค "แม่แบบ" กับกลุ่มทดลองแล้ว ปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ตามปทัสฐานของสังคมมากกว่ากลุ่มควบคุม คือมีค่าเฉลี่ยของคะแนนจากการสอบวัดหลังการทดลอง เท่ากับ 84.5 ส่วนกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 75.85 ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า เทคนิค "แม่แบบ" ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในตัวบุคคล จึงมีผลให้ความมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของผู้ได้รับแม่แบบสูงขึ้น ผลของการทดลองครั้งนี้สอดคล้องกับผลการทดลองของแบนดูราและคณะ (Bandura, Ross and Ross, 1963 : 3) ที่พบว่า เด็กที่ได้รับแม่แบบก้าวร้าวมีพฤติกรรมก้าวร้าวมากขึ้น แต่เด็กที่ไม่ได้รับแม่แบบก้าวร้าวไม่ค่อยมีพฤติกรรมก้าวร้าวปรากฏ และสอดคล้องกับผลการทดลองของ พรณทิพย์ เกษะนันท์ และคณะ (Punthip Bekanun, Gary L. Sapp and Tawin Noisuwane, 1975 : 155 - 161) และกาญจณี แกล้วทอง (กาญจณี แกล้วทอง 2522 : 33) ซึ่งพบว่า ภายหลังจากใช้เทคนิค "แม่แบบ" แล้ว กลุ่มที่ได้รับแม่แบบมีการเปลี่ยนแปลงมโนภาพแห่งตนมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับแม่แบบ ดังนั้นจึงสรุปผลการทดลองครั้งนี้ได้ว่า กลุ่มที่ได้รับแม่แบบความซื่อสัตย์มีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับแม่แบบ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

นอกจากการวิเคราะห์ผลโดยอาศัยข้อมูลจากการใช้แบบสอบถามแล้ว จากการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มผู้เข้าร่วมทดลองรับแม่แบบ พบว่า ผู้เข้าร่วมกลุ่มทดลองมีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมทดลองมาก ไม่ปรากฏว่ามีนักเรียนเข้าห้องทดลองช้าหรือหลบหนีการทดลอง และขณะที่เสนอแม่แบบนั้น ผู้เข้าร่วมกลุ่มทดลองมีความตั้งใจ สนใจ ในเรื่องแม่แบบที่เสนอให้เป็นอย่างดี เมื่อให้สรุป อภิปรายเกี่ยวกับแม่แบบ ก็สามารถสรุปได้ถูกต้อง และอภิปรายได้อย่างกว้างขวาง มีการโต้แย้ง สนับสนุน ในความคิดเห็นของ เพื่อนร่วมกลุ่มทดลองก่อนที่จะสามารถหาข้อสรุปของตนเองได้

จากผลการสังเกตพฤติกรรมดังกล่าว อาจอภิปรายในรายละเอียดเพิ่มเติมได้ดังนี้

1. เมื่อพิจารณาเนื้อเรื่องแม่แบบเปรียบเทียบกับกระบวนการในการเรียนรู้จากการสังเกตของแบนดูรา (Bandura, 1977 : 22 - 29) หวังบุคคลจะเลือกพฤติกรรมของแม่แบบที่ก่อให้เกิดผลดีต่อตนเองมากกว่าการเลือกในทางที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อตนเอง จะพบว่าตัวละคอน

ในเรื่องแม่แบบที่สร้างขึ้น ได้แสดงให้เห็นรูปแบบเห็นทั้งพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีความซื่อสัตย์และไม่ซื่อสัตย์ รวมทั้งผลที่เกิดขึ้นจากการมีหรือไม่มีความซื่อสัตย์ด้วย กล่าวคือ สร้างให้แม่แบบที่มีพฤติกรรมในทางซื่อสัตย์ได้รับผลตอบสนองเป็นรางวัล หรือการยอมรับจากสังคม และให้แม่แบบที่มีพฤติกรรมในทางไม่ซื่อสัตย์ได้รับผลตอบสนองในทางที่ถูกกลโกงหรือการไม่ยอมรับจากสังคม ซึ่งลักษณะพฤติกรรมและการตอบสนองดังกล่าวสอดคล้องกับข้อสรุปของแบนดูรา (Bandura.

1963 : 60) ในเรื่องอิทธิพลของแม่แบบที่มีต่อผู้สังเกตแบบที่ผู้รับแบบจะสนใจเลียนแบบพฤติกรรมที่แม่แบบกระทำแล้วได้รับรางวัลหรือการยอมรับจากสังคม จึงเป็นที่น่าสังเกตว่า การสร้างแม่แบบเพื่อต้องการให้เกิดการเลียนแบบนั้นจะต้องแสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมนั้น ๆ ทำให้แม่แบบได้รับผลตอบสนองในทางที่ดี จึงจะเป็นการช่วยให้เกิดการเลียนแบบได้มาก ดังผลการวิจัยของแบนดูรา (Bandura. 1962 : 57 - 58) ที่พบว่า เด็กที่ได้รับแม่แบบที่ถูกกลโกงเกิดการเปลี่ยนแปลงและเลียนแบบน้อยกว่าเด็กที่ได้รับแม่แบบที่ได้รับรางวัลหรือไม่ได้รับผลใด ๆ เลย และกรรณิการ์ สิทธิศักดิ์ (กรรณิการ์ สิทธิศักดิ์ 2522 : 46 - 51) ก็ทดลองพบว่า การเสริมแรงแก่ตัวแบบและเด็กส่งเสริมการเลียนแบบได้ดีที่สุด การไม่ให้การเสริมแรงเลยก่อให้เกิดการเลียนแบบน้อยที่สุด

เนื่องจากเรื่องแม่แบบที่สร้างขึ้นใช้ในการทดลองครั้งนี้ มีลักษณะที่แสดงให้เห็นพฤติกรรมและผลตอบสนองทั้งในทางที่เกิดผลดีและไม่ดีคือแม่แบบ เพื่อให้ผู้รับแบบได้เลือกสรรด้วยตนเองว่า ควรจะเลือกพฤติกรรมในลักษณะใดของแม่แบบ ซึ่งผลปรากฏว่า ผู้รับแบบเกิดการเลือกสรรในทางที่แสดงถึงการมีความซื่อสัตย์ตามปทัสฐานของสังคมมากขึ้น ในขณะที่ผู้ไม่ได้รับแม่แบบไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เด่นชัด ผลนี้นอกจากจะสอดคล้องกับหลักการและผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังสอดคล้องกับลักษณะความต้องการพื้นฐานอย่างหนึ่งของมนุษย์คือ ต้องการการยอมรับจากสังคม (Maslow. 1954 อ้างจาก อรทัย ชื่นมณีย์ 2519 : 205)

2. ผู้วิจัยพบว่าลักษณะของแม่แบบที่นำมาเสนอมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในการทดลองครั้งนี้ กล่าวคือ เรื่องแม่แบบทั้งหมดนำเสนอในรูปแบบสไลด์การ์ตูนมีเสียงประกอบ ซึ่งทำให้ผู้รับแบบมีโอกาสใช้ประสาททางการรับรู้ร่วมกันทั้งทางการเห็นและการได้ยิน จึงช่วยให้เกิดจินตนาการได้มากกว่า ทำความเข้าใจและเก็บจำได้ดีกว่าเพราะการรับรู้ของมนุษย์นั้นสามารถรับรู้ทางตาและหูได้มากกว่าด้านอื่น ๆ ประกอบกับลักษณะของแม่แบบที่เสนอในรูปแบบสไลด์การ์ตูน

มีเสียงประกอบนั้น จากการวิจัยของนักเทคโนโลยีทางการศึกษา สรุปได้ว่า ภาพการ์ตูน และการใช้อุปกรณ์ประเภทเครื่องฉายช่วยในการสอน สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้มาก จึงไม่ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย (ประสงค์ สุรสิทธิ์ 2515 : 37 - 39 สานิตย์ กายาผาค 2517 : 5 ศึกษาธิการ, กระทรวง 2520 : 31) ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า การให้แม่แบบประเภทโสตทัศนูปกรณ์สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ทัดเทียมกับแม่แบบที่เป็นชีวิตจริง

จากการศึกษาของแบนดูรา และคณะ (Bandura, Ross and Ross. 1963 a) ก็พบว่า แม่แบบภาพยนตร์มีผลต่อพฤติกรรมของผู้รับแบบทัดเทียมกับแม่แบบชีวิตจริง ดังนั้นการเสนอแม่แบบในรูปโสตทัศนูปกรณ์จึงน่าจะได้รับการพิจารณานำมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากขึ้นเพราะสะดวกในการดำเนินการมากกว่า สามารถจัดระเบียบและระบบของตัวแบบได้ดีกว่าการใช้แม่แบบชีวิตจริง ทั้งยังสามารถเสนอแม่แบบได้คราวละหลาย ๆ แม่แบบด้วย อันเป็นการช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้มากกว่าการมีแม่แบบเพียงตัวเดียว

3. ถ้าพิจารณาวิจัยของผู้รับแบบในการทดลองครั้งนี้ จะพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 10 - 13 ปี มีทั้งเพศชายและหญิง ตัวละครในเรื่องแม่แบบที่นำเสนอจัดใหม่เพศและวัย คล้ายคลึงกับผู้รับแบบด้วย จากทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กได้ให้ข้อสรุปสำหรับเด็กวัยนี้ไว้ว่า เป็นวัยที่เลือกประพฤติกฎปฏิบัติ ตามที่สังคมเห็นชอบ การเลียนแบบจึงเกิดขึ้นได้มากในเด็กวัยนี้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2522 : 36 - 38) ผลการทดลองครั้งนี้ สอดคล้องกับข้อสรุปดังกล่าว เพราะกลุ่มทดลองซึ่งได้รับแม่แบบมีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่เลือกพฤติกรรมที่สังคมยอมรับมากขึ้นอย่างเด่นชัด ในขณะที่กลุ่มควบคุมไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงในการเลือกพฤติกรรม จึงกล่าวได้ว่าวัยที่เหมาะสมแก่การให้แม่แบบเพื่อให้เกิดการเลียนแบบได้มากกว่าวัยหนึ่งก็คือ วัยเด็กตอนปลาย เนื่องจากเด็กวัยนี้ส่วนใหญ่จะเป็นเด็กในโรงเรียนประถมศึกษา ดังนั้นทางโรงเรียน รวมทั้งผู้ปกครอง ก็ควรจะพิจารณาจัดหาหรือเลือกแม่แบบอย่างที่ดีมาเสนอแก่เด็ก เพื่อให้เกิดการเลียนแบบและเก็บจำในทางที่ดี อันเป็นการวางรากฐานพฤติกรรมในทางที่พึงประสงค์ของสังคมแก่เยาวชนที่จะเป็นกำลังสำคัญของชาติต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมและพัฒนาจริยธรรมของเยาวชน

1. ควรส่งเสริมให้มีการสร้างแม่แบบประเภทสื่อทัศนูปกรณ์เพื่อช่วยในการสั่งสอนอบรม จริยธรรมให้มากขึ้น เพราะเครื่องช่วยสอนประเภทสื่อทัศนูปกรณ์เป็นสิ่งที่ช่วยยั่วยุให้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนเกิดความสนใจ และเข้าใจในสิ่งนั้น ๆ ใต้งาย อันจะก่อให้เกิดการเลียนแบบได้มากขึ้น เพราะการได้ฟังควบคู่ไปกับการได้เห็นสิ่งนั้น ๆ ด้วย ทำให้เกิดการเข้าใจ และเก็บจำใต้งายกว่าและนานกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องของจริยธรรมเป็นเรื่องที่เป็นนามธรรมที่ยากแก่การเข้าใจใต้งาย ๆ ดังนั้นถ้ามีการจัดหาสื่อช่วยในการทำให้คนเกิดจินตนาการได้ จะช่วยให้ผู้รับสื่อนั้นเกิดความเข้าใจลึกซึ้งยิ่งขึ้นและเก็บจำใต้งายขึ้น จึงน่าจะเป็นเครื่องช่วยที่ดียิ่งอันหนึ่งสำหรับงานการปลูกฝังและพัฒนาจริยธรรมของ เยาวชน

2. ควรส่งเสริมให้มีการใช้เทคนิคและอุปกรณ์ใหม่ ๆ ในการสอนจริยธรรมให้มากขึ้น เพราะจริยธรรมเป็นเรื่องนามธรรมที่ยากแก่การสอนให้เข้าใจและซาบซึ้ง จึงควรส่งเสริมให้ใช้เทคนิคและอุปกรณ์ใหม่ ๆ ที่สามารถยั่วยุให้ผู้สอนและผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเรียนและอยากกระทำตาม

3. ควรส่งเสริมการวิจัยเพื่อหาเทคนิค วิธีการใหม่ ๆ ในการปลูกฝังและพัฒนาจริยธรรม เพื่อให้การทำงานด้านนี้ประสิทธิผลมากขึ้น ควรเผยแพร่ผลงานวิจัยให้ผู้เกี่ยวข้องทราบเพื่อจะได้พิจารณานำผลการวิจัยไปใช้ต่อไป

4. ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการจัดวางตัวบุคคลากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลากรในสถานศึกษาควรมีมาตรการในการเลือกบุคคลากรเพื่อให้ได้บุคคลที่เป็นแบบอย่างที่ดี จึงจะช่วยให้การเลียนแบบเป็นไปในทางที่ดี

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรทดลองศึกษาเปรียบเทียบการให้แม่แบบที่มีเนื้อหาเชิงบวก กับแม่แบบที่มีเนื้อหาเชิงลบว่า แม่แบบลักษณะใดจะส่งผลให้ผู้รับแบบเกิดการเลียนแบบมากกว่า และเก็บจำใต้งายกว่า

2. ควรทดลองศึกษาเปรียบเทียบในด้านช่วงเวลาของเวลาในการให้แม่แบบที่แตกต่างกันเพื่อให้ทราบว่าควรเว้นระยะเวลาในการให้แม่แบบแต่ละครั้งนานสักเท่าไรจึงจะก่อให้เกิดผลดี เช่น เปรียบเทียบระหว่างการให้แม่แบบทุกวัน กับการให้แม่แบบสามวันต่อหนึ่งครั้ง หรือการให้แม่แบบเดือนละครั้งกับสัปดาห์ละครั้ง เป็นต้น

3. ศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้แม่แบบในลักษณะต่าง ๆ กันว่า แม่แบบลักษณะใดทำให้เกิดการเลียนแบบได้มากที่สุด เช่น แม่แบบที่เป็นชีวิตจริงกับแม่แบบที่เป็นโสตทัศนูปกรณ์ แม่แบบที่เป็นโสตทัศนูปกรณ์กับการแสดงบทบาทสมมติ เป็นต้น

4. ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการแยกกลุ่มผู้รับแบบออกเป็นกลุ่มตามพื้นฐานทางจริยธรรม กับการไม่แยกกลุ่มตามพื้นฐานทางจริยธรรมว่า การจัดกลุ่มในการให้แม่แบบประเภทใดที่ทำให้ผู้รับแบบเกิดการเลียนแบบได้มากที่สุด

5. วิจัยซ้ำ แต่หาวิธีการในการสอบวัดพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้รับแบบเพิ่มเติมจากการสอบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมเพื่อทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเพียงอย่างเดียว เช่น การสังเกตพฤติกรรมและการวัดทัศนคติเชิงจริยธรรม การให้ผู้รับแบบเขียนรายงานเกี่ยวกับตนเอง (Self Report) กับการสอบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรม การสร้างสถานการณ์ขึ้นเพื่อให้ผู้รับแบบต้องแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่สร้างขึ้นนั้นกับการวัดทัศนคติเชิงจริยธรรม เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรรณิการ์ สิทธิศักดิ์ อิทธิพลของตัวแบบและการเสริมแรงที่มีต่อพฤติกรรมการเลียนแบบของเด็ก
ระดับอนุบาล วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2522,
 56 หน้า อิศำเนา
- กาญจน์ แก้วทอง การใช้เทคนิค "แม่แบบ" เพื่อเปลี่ยนแปลงมโนภาพแห่งตนของเด็กวัยรุ่นใน
สถานสงเคราะห์บ้านศรีธรรมราช วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร 2522, 86 หน้า อิศำเนา
- กลุ่มส่งเสริมสื่อมวลชนเพื่อเด็ก รายงานการประชุมปฏิบัติการและนิทรรศการ "การทุนเพื่อพัฒนาเด็ก"
 ณ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 31 กรกฎาคม - 2 สิงหาคม 2522 อิศำเนา
- เกษม บุญส่ง การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้น มศ.1
โดยใช้สื่อไลต์บรรยายประกอบเสียงด้วย เทปอ็คโหมติกกับสไลด์ที่ครูบรรยายประกอบ วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2517, 63 หน้า อิศำเนา
- คมกฤษ วัชรเสถียร ศาลคดีเด็กและเยาวชน การพิมพ์พระนคร 2517, 165 หน้า
- จริยา สระสันดี การศึกษาเปรียบเทียบผลของการสอนอ่านคำโดยใช้สไลด์กับการสอนตามปกติ
ของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 2513, 85 หน้า อิศำเนา
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันทน์ จริยธรรมของเยาวชนไทย รายงานการวิจัย
 ฉบับที่ 21 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 โรงพิมพ์การศาสนา 2520, 339 หน้า
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน จริยธรรมในสังคมไทยในทัศนะของนักพฤติกรรมศาสตร์ เอกสารประกอบ
 คำบรรยาย เรื่องจริยธรรมในสังคมไทย ณ สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย กรุงเทพมหานคร
 23 เมษายน 2522, 28 หน้า

- ทองเดือน พันธุมนาวิน การพัฒนาจริยธรรม สถาบันวิจัยพฤกษศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2522, 84 หน้า อักสาเนา
- ทวี บุญยเกตุ พอสอนลูก โรงพิมพ์เพื่ออักษร 2515, 320 หน้า
- นราธิพงศ์ ประพันธ์, พลตรีพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่น วิทยาสารานุกรม พิมพ์ครั้งที่ 2
แพร่พิทยา 2518, 480 หน้า
- นวลศิริ เปาโรหิตย์ จิตวิทยาพัฒนาการ โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2520, 340 หน้า
- ประสงค์ นิ้มมา เปรียบเทียบการใช้สไลด์ที่สร้างขึ้นจากภาพถ่าย ภาพวาดเหมือน และภาพวาด
ลายเส้นเป็นทัศนวัสดุประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2517, 109 หน้า อักสาเนา
- ประสงค์ สุรสิทธิ์ การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ด้านความเข้าใจของนักเรียน
จากการอ่านหนังสือบทเรียนภาษาอังกฤษที่มีแต่ตัวอักษร บทเรียนภาษาอังกฤษที่มีตัวอักษรประกอบ
ด้วยภาพการ์ตูน และบทเรียนภาษาอังกฤษที่ผูกเนื้อเรื่อง เป็นการ์ตูนเรื่อง ในระดับ มศ. 1
ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2516, 92 หน้า อักสาเนา
- ไพโรจน์ เมาใจ การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาสุขศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา
โดยใช้สไลด์ประกอบเทปสอนด้วยวิธีต่าง ๆ ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2516, 93 หน้า อักสาเนา
- เมธี โพธิ์พัฒน์ ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และความซื่อสัตย์
ของเด็กไทย ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2523,
107 หน้า อักสาเนา
- รัชณี ศรีไพรวรรณ "การเขียนหนังสือสำหรับเด็ก" ประชาศึกษา 9 : 528 - 540 เมษายน
2508
- ระวีพันธ์ งามแจ้ง การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ในวิชาหลักการสอนในระดับ ป.กศ. โดยใช้
สไลด์เทปอัติโนมัติและโปรแกรมสไลด์เทปอัติโนมัติ ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2520, 125 หน้า อักสาเนา

ระวี ภาวิไล "จริยธรรมในสังคมไทย" การศึกษาแห่งชาติ 5 : 2 มิ.ย. - ก.ค. 2522
 ล้วน สายยศ และ อังคณา ศันศิริตันานนท์ สถิติวิทยาทางการศึกษา วัฒนาพานิช 2515,
 276 หน้า

วิวัฒน์ อัคราณิชย์ ความสัมพันธ์ระหว่างวินัยในตนเองกับความซื่อสัตย์ของเด็กไทย

ปริญญาโท กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสาธมิตร 2523, 65 หน้า อิศำเนา
 ศึกษาธิการ, กระทรวง อุปกรณ์การสอน หน่วยศึกษานิเทศก์กรมการฝึกหัดครู 2501, 97 หน้า
 ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมการวัดนธรรม "แนวการศึกษาวัฒนธรรมภาคปฏิบัติ" วารสารวัฒนธรรม
 ฉบับที่ 2 โรงพิมพ์ก๊กิประเสริฐ 2497, 97 หน้า

सानิตย์ กายานาค การศึกษามลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ที่เกิดจากฟิล์มสตริปการคูณ และฟิล์มสตริป
ภาพถ่ายตามความเป็นจริง ปริญญาโท กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสาธมิตร
 2517, 73 หน้า อิศำเนา

เสงี่ยม อินภิรมย์, ร.น. การสำรวจความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับปัญหาทางพฤติกรรมของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปริญญาโท กศ.ม.
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสาธมิตร 2505, 58 หน้า อิศำเนา

สุเชษฐ์ มาเหรัมย์ อิทธิพลของการเป็นแบบอย่างต่อการพัฒนาจริยธรรมของเยาวชน
 ปริญญาโท กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสาธมิตร 2521, 262 หน้า
 อิศำเนา

สุพัตรา สุภาพ ปัญหาสังคมไทย ไทยวัฒนาพานิช 2515, 177 หน้า

_____ ปัญหาสังคม ไทยวัฒนาพานิช 2521, 262 หน้า

สุริยงค์ อัยรักษ์ ความซื่อตรงต่อหน้าที่ มโนภาพเกี่ยวกับตน ความเกรงใจ ของเด็กไทยพุทธ
และเด็กไทยมุสลิมในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปริญญาโท กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสาธมิตร 2517, 98 หน้า อิศำเนา

- สุวนัช ศรีสง่า การศึกษาความสนใจในการอ่านของนักเรียนอายุ 8 ปี 9 ปี และ 10 ปี
ปีการศึกษา 2515 ปริญญาทิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 2516, 87 หน้า อักสำเนา.
- สมพงษ์ ศิริเจริญ และคนอื่น ๆ คู่มือการใช้สื่อทัศนวัสดุ โครงการพัฒนาการศึกษา
 กระทรวงศึกษาธิการ 2506, 422 หน้า
- อนันต์ ศรีโสภณ หลักการวิจัยเบื้องต้น วัฒนาพานิช 2521, 430 หน้า
- อุบล เรียงสุวรรณ ผลการวิจัยทางการศึกษา การประชุมทางวิชาการ ครั้งที่ 14 ภาควิชา
 การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โรงพิมพ์ ป.สัมพันธ์พานิช 2522
- องอาจ จิยะจันทน์ การศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ในวิชาต่าง ๆ โดยใช้วิธีสอนแบบสาริต
กับวิธีสอนโดยใช้สื่อได้ผลดีมีเสียงประกอบในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ
 ปริญญาทิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2516, 159 หน้า อักสำเนา
- อรทัย ชื่นมณีย์ จิตวิทยาสังคมขั้นสูง โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด 2519, 238 หน้า
- Bandura, A. Social Learning Theory. New Jersey : Prentice - Hall 1977.
 247 p.
- Bandura, A., Dorothea Ross and Shiela A. Ross. "Imitation of film-mediated
 aggressive model," Journal of Abnormal and Social Psychology. 66 : 3-
 11(a) : 1963.
- Bandura, A and Richard H. Walters. Social Learning and Personality
Development. New York : Rinehart and Winston, inc., 1963. 329 p.
- Brown, James W. Richard B. Lewis and Fred F. Harcleroad. A.V. Instruction :
 Technology Media and Method. 3rd ed., New York : McGraw-Hill Book
 Company, 1969. 621 p.
- Burton, D.L. "Comic Book : A Teacher Analysis," Elementary School
Journal. Vol. IV October, 1955.
- Dorr, D. and S. Fey. "Relative Power of Symbolic Adult and Peer Models
 in the Modification of Children's Moral Choice Behavior," Journal of
Personality and Social Psychology. 29, 3, 335 - 341, 1974.

- Hicks, D.J. "Imitation and Relation of Film Aggressive Peer and Adult Models," Journal of Personality and Social Psychology. 2 : 197 - 200, 1965.
- Jakubczak, L.F. and R.H. Waters. "Suggestibility as Dependency Behavior," Journal of Abnormal and Social Psychology. 59 : 102 - 107, 1959.
- Jones, V. "Character Development in Children : An Objective Approach in L. Carmichael " in Manual of Child Psychology. New York : John Willey, 1964.
- Keiler, Evan E. "A Descriptive Approach to Classroom Motivation," The Journal of Teacher Education. 11 : 310 - 315.
- Kemp, Jerrold E. Planning and Producing Audio-visual Materials. 2nded., Chandler Publishing Co., 1968. 251 p.
- Kohlberg, L. Moral Development and Behavior. New York : Rinehart and Winston, inc., 1976.
- Krumboltz, John D. and Carl E. Thoresen, Behavior Counseling : Cases and Techniques. Holt, Rinehart and Winston, inc., 1969. 515 p.
- Marlatt, G. Allan and Martha A. Perry. "Modeling Methods" in Helping People Change. Edited by Frederick H. Kanfer and Arnold P. Goldstein, New York : Pergaman Press inc., 1975. 536 p.
- McBrearty, J.F. Marston, A.R. and Kanfer F.H. "Conditioning a verbal operant in a group setting : Direct VS. vicarious reinforcement," in American Psychologist. 16 : 425 (abstract) 1961.
- Midlarsky, F.G., J.H. Bryan and P. Prickman. "Aversive Approval : Intention Effects of Modeling and Reinforcement on Altruistic Behavior " in Child Development. 44 : 321 - 325, 1973.
- Miller, N.E. and John Dollard. Social Learning and Imitation. New Heaven : Yale University Press, 1967. 341 p.
- Piaget, Jean. The Moral Judgment of the Child. Alencoe. III : Free Press, 1960.
- Punthip Beganun, Gary L. Sapp and Tawin Nöisuwane. "The Utility of Verbal Models in Changing Self-Esteem of Institutionalized Thai and American Adolescents," The Journal of Social Psychology. 96 : 155 - 161, 1975.
- Thompson, G. Green. Child Psychology : Growth Trends in Psychological Adjustment. Boston : Houghton on Miffir, 1952. 677 p.
- Zimmerman, B. and Ted, L. Rosenthal. "Observational Learning of Ruled-governed Behavior by Children," Psychological Bulletin. 81 : 29 - 42 January, 1974.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

ชื่อ ..... ชั้น ..... เพศ .....

โรงเรียน ..... วันที่ .....

คำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามชุดนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะสำรวจความรู้สึกของนักเรียนเกี่ยวกับการกระทำหรือพฤติกรรมของบุคคลในข้อความที่กำหนดให้ว่า นักเรียนมีความรู้สึกเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับการกระทำในข้อความที่กำหนดให้นั้นมากหรือน้อยเพียงไร ดังนั้นในการตอบแบบสอบถามจึงควรปฏิบัติดังนี้

1. ก่อนตอบแบบสอบถามแต่ละข้อ โปรดอ่านข้อความที่กำหนดให้ ให้เข้าใจเสียก่อน
2. เมื่อเข้าใจข้อความที่อ่านแล้ว จึงพิจารณาตัดสินใจเลือกคำตอบ โดยกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด
3. คำตอบของนักเรียน ไม่มีคำตอบใดผิด แต่คำตอบอาจแตกต่างกันไปตามความรู้สึกหรือความคิดเห็นของแต่ละคน
4. โปรดตอบคำถามทุกข้อ เพราะถ้าข้อใดข้อหนึ่งขาดไป แบบสอบถามนี้จะใช้ไม่ได้ทันที

ตัวอย่าง

ข้อที่	ข้อความที่กำหนด	ความคิดเห็น			
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ค่อนข้าง เห็นด้วย	ไม่ ค่อย เห็นด้วย	ไม่ เห็น ด้วย เลย
0	ในการแข่งขัน คนโกงเท่านั้นที่ไม่ยอมโกง เมื่อมีโอกาส			✓	
00	ความจริง เป็นสิ่ง ไม่ตาย แต่คนที่พูดจริงมักตาย	✓			

จากตัวอย่าง แสดงว่า นักเรียนพิจารณาข้อความที่กำหนดให้แล้ว นักเรียนไม่ค่อยเห็นด้วยกับการกระทำในข้อที่ (๐) จึงกาเครื่องหมาย / ลงในช่อง "ไม่ค่อยเห็นด้วย" ส่วนการกระทำในข้อที่ (๐๐) นั้นนักเรียนเห็นด้วยอย่างยิ่ง จึงกาเครื่องหมาย / ลงในช่อง "เห็นด้วยอย่างยิ่ง"

ถ้าคุณตัวอย่างแล้วยังไม่เข้าใจ โปรดถามกรรมการให้เข้าใจเสียก่อนแล้วจึงลงมือทำต่อไป

ข้อที่	ข้อความที่กำหนด	ความคิดเห็น	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ค่อนข้าง เห็นด้วย	ไม่ค่อย เห็นด้วย	ไม่เห็น ด้วยเลย
1.	ทำดีไม่มีใครเห็น หาประโยชน์ให้ตนเองดีกว่า หมูคณะ					
2.	ในการเล่นทายปัญหา เรารู้ว่าคนอื่นแอบบอกกัน เราก็ตำบัง เพื่อไม่ให้เสียเปรียบคนอื่น					
3.	พ่อค้าโง่ นับเงินทองผิด ถือว่าเป็นลาภของเรา					
4.	คอร์ปชั่น เป็นเรื่องธรรมดาในวงราชการ					
5.	ทำชั่ว ถึงแม้มันไม่มีใครเห็น ผีสง่า เทวดาก็เห็น					
6.	เอาของส่วนรวมมาใช้ส่วนตัวบ้าง ไม่ใช่เรื่อง เสียหายร้ายแรง					
7.	สัญญากันด้วยวาจาดีกว่าเขียนเป็นหนังสือ เพราะ เราจะไม่ทำตามสัญญาก็ได้					
8.	การเอาชนะด้วยวิธีโกงที่เพื่อนจับไม่ได้ เป็นเรื่อง ที่น่าภูมิใจ					
9.	ถึงที่ที่จะเอาเปรียบได้แล้วไม่ทำ ก็เป็นคนโง่					
10.	สมชัย เป็นเจ้าหน้าที่การเงินของกลุ่ม เขามีโอกาส ที่จะแอบเอาเงินของกลุ่มมาใช้ในเรื่องส่วนตัวได้ แต่สมชัยไม่ทำ					

ข้อที่	ข้อความที่กำหนด	ความคิดเห็น	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ค่อนข้าง เห็นด้วย	ไม่ค่อย เห็นด้วย	ไม่เห็น ด้วยเลย
11.	การที่พยาบาลช่วยลัดคิวคนป่วยให้เพื่อนของเขา ถือว่าเป็นการช่วยเหลือเพื่อน					
12.	การโกหกพ่อแม่เป็นเรื่องธรรมดา					
13.	เพื่อนโกง จับกลโกงเราไม่ได้ ก็ต้องยอม เสียเปรียบที่ตนเองโกง					
14.	การรู้จักเลียงกฎหมายได้ เป็นเครื่องหมาย แห่งความฉลาด					
15.	การที่ครูช่วยเพิ่มคะแนนให้นักเรียน เพื่อช่วยให้นักเรียน ไม่ถูกไล่ออกจากโรงเรียน เป็นสิ่งที่ครูไม่ควรทำ					
16.	ครูตรวจสอบข้อสอบให้คะแนนเกินมา นับว่าเป็นโชค ของเรา ไม่ต้องไปบอกให้ใครเขารู้					
17.	การเข้าห้องเรียนสาย เป็นเรื่องธรรมดาของ นักเรียน					
18.	ความคิดของเราอยู่ในใจเรา ไม่มีใครเขารู้ จึงไม่จำเป็นต้องทำตามที่เราคิดไว้เสมอไป					
19.	กรรมการคุมสอบไม่อยู่ ควรรีบเปิดตำราดู ถ้าทำข้อสอบไม่ได้					
20.	เกิดเป็นคนต้องมีวาจาสัตย์ พูดคำไหนต้องคำนั้น สมัยนี้คนที่จะเจริญก้าวหน้าต้องรู้จักใช้ เล่ห์เหลี่ยม และกลอุบายซึ่งคนอื่นจับไม่ได้					

ข้อที่	ข้อความที่กำหนด	ความคิดเห็น	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ค่อนข้าง เห็นด้วย	ไม่ค่อย เห็นด้วย	ไม่เห็น ด้วยเลย
22.	การสร้างความสัมพันธ์กับอาจารย์ได้เป็นการดี เพราะจะช่วยให้การเรียนของเราประสบผลสำเร็จมากกว่าเพื่อน ๆ ได้					
23.	คนใจยอมเป็นเหยื่อของคนฉลาดเสมอ ถ้าเราไม่หลอกเขา เขาก็ต้องถูกคนอื่นหลอกอยู่แล้ว					
24.	ในการสอบประจำภาค ครูมานะได้อนุญาตให้พวกเราถามกันได้ เพราะครูห้องอื่นเขาก็ให้ถามกันได้					
25.	เราจะไม่สบายใจถ้าไม่ทำตามสัญญาที่ให้ไว้กับคนอื่น					

ตาราง 5 ตำแหน่ง เบอร์ เซ็นไทล์จากการสอบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรม เกี่ยวกับความซื่อสัตย์
ก่อนการทดลองของกลุ่มทดลอง

คะแนน	ความถี่	ตำแหน่ง เบอร์ เซ็นไทล์
88	1	96.54
87	1	94.71
82	2	81.70
81	1	78.65
80	1	74.79
79	1	71.34
78	1	66.66
77	2	60.77
73	1	44.51
72	1	40.44
70	2	29.26
69	1	27.23
68	1	23.78
67	1	21.54
66	1	19.51
57	2	3.86

จากตาราง 5 แสดงว่ากลุ่มทดลองมีผู้ที่ได้คะแนนอยู่ในกลุ่มสูง 5 คน (ตำแหน่ง เบอร์ เซ็นไทล์
ที่ 75 ขึ้นไป) กลุ่มต่ำ 5 คน (ตำแหน่ง เบอร์ เซ็นไทล์ที่ 25 ลงมา) และกลุ่มกลาง 10 คน (ระหว่าง
เบอร์ เซ็นไทล์ที่ 25 - 75)

ตาราง 6 ตำแหน่ง เบอร์ เซ็นไทล์จากการสอบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์
ก่อนการทดลองของกลุ่มควบคุม

คะแนน	ความถี่	ตำแหน่ง เบอร์ เซ็นไทล์
91	2	99.59
84	2	88.61
83	1	84.75
80	1	74.79
79	1	71.34
77	1	60.77
76	2	56.30
74	1	48.17
73	1	44.50
71	2	36.38
69	1	27.23
68	2	23.78
66	1	19.51
65	1	17.47
64	1	15.24

จากตาราง 6 แสดงว่ากลุ่มควบคุมมีผู้ที่ได้คะแนนอยู่ในกลุ่มสูง 5 คน (ตำแหน่ง เบอร์ เซ็นไทล์
ที่ 75 ขึ้นไป) กลุ่มต่ำ 5 คน (ตำแหน่ง เบอร์ เซ็นไทล์ที่ 25 ลงมา) และกลุ่มกลาง 10 คน
(ระหว่าง เบอร์ เซ็นไทล์ที่ 25 - 75)

ตาราง 7 แสดงค่าอำนาจจำแนก (t - test) ที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสองวัด
ทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์

ข้อที่	t	ข้อที่	t
1.	4.0735*	14.	3.7714*
2.	3.3095*	15.	2.8870*
3.	5.3471*	16.	2.1454*
4.	2.5322*	17.	2.9836*
5.	3.9675*	18.	3.1943*
6.	2.7351*	19.	3.1657*
7.	4.1798*	20.	2.4941*
8.	3.7367*	21.	6.1718*
9.	2.7351*	22.	5.5359*
10.	11.2802*	23.	2.3926*
11.	3.5103*	24.	2.3135*
12.	7.3185*	25.	3.7821*
13.	2.8670*		

การทดลองใช้เทคนิค "แม่แบบ" เพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์

บทคัดย่อ

ของ

ประเสริฐศรี เอ็นครินทร์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

ตุลาคม 2524

การศึกษาค้นคว้านี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อพัฒนาจริยธรรม
ด้านความซื่อสัตย์ กลุ่มตัวอย่างในการทดลองเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนเมืองเลย
จังหวัดเลย จำนวน 40 คน ได้มาโดยการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยแบบสอบถามวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์
1 ฉบับ กับ "แม่แบบ" ซึ่งสร้างเป็นสไลด์การ์ตูนเรื่องประกอบเสียง รวม 5 เรื่อง

ก่อนดำเนินการทดลองได้ทำการสอบถามวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้งหมด แล้วจึงสุ่มนักเรียนออกมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง
และกลุ่มควบคุม โดยวิธีสุ่มโดยสุ่มส่วนระหว่างผู้ที่สอบได้คะแนนอยู่ในกลุ่มสูง กลาง และทำให้ได้
กลุ่มละ 20 คน จากนั้นจึงดำเนินการให้แม่แบบแก่กลุ่มทดลองจำนวน 5 ครั้ง ใช้เวลา 5 วันติดต่อกัน
วันละ 1 ชั่วโมง แล้วทำการสอบถามหลังการทดลองอีกครั้งหนึ่ง โดยใช้แบบสอบถามชุดเดิมสอบถาม
ทั้งสองกลุ่ม นำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้ t - test

ผลการทดลองปรากฏว่า กลุ่มทดลองซึ่งได้รับแม่แบบ มีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สูงกว่า
กลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

THE EFFECT OF MODELING TECHNIQUE UPON MORAL DEVELOPMENT : HONESTY

AN ABSTRACT

BY

FRASERTSRI UA-NAKARIN

Presented in partial fulfillment of the requirements

for the Master of Education Degree

at Srinakarinwirot University

October 1981

The purpose of this research was to study the effect of modeling technique on the moral development of elementary school children. Forty students from Prathom Six in Muang Loei School, Loei Province were randomly selected for the study. They were equally divided into an experimental group and a control group.

A set of questionnaire on attitude towards honesty was constructed to pre-test and post-test the students. Five sets of cartoon slides accompanied by pre-recorded tapes were developed to be used as the "models"

The experimental group of 20 students were exposed to modeling technique using five "models" in five days ; one hour each day. The post-test was administered to both control and experimental groups. The data were statistically analysed using t-test.

The result revealed that the difference between both groups was statistically significant at .01 level. The experimental group gained higher scores on honesty scale.